

Lagrådsremiss

Behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsutredande verksamhet

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 26 oktober 2000

Bosse Ringholm

Ted Stahl
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen presenteras ett förslag till en ny lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Denna lagstiftning föreslås ersätta den nu gällande lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Lagen skall omfatta all automatiserad behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och inte, som tidigare, enbart behandling av personuppgifter i Tullverkets register inom nämnda område. Målsättningen för den nya lagen är, på samma sätt som för den nu gällande, att se till att Tullverket i sitt brottsbekämpande arbete har tillgång till ändamålsenliga och effektiva arbetsmetoder samt väl fungerande verktyg för arbetet med att förhindra, utreda och beivra brott.

Lagen skall gälla utöver personuppgiftslagen (1998:204) och innehåller endast de särbestämmelser som är nödvändiga i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Bestämmelserna i den nuvarande lagen om analysregister bör enligt förslaget utgå. I stället föreslås bestämmelser vilka reglerar Tullverkets möjligheter att behandla personuppgifter i underrättelseverksamheten. Reglerna är i övrigt i stort oförändrade vad gäller behandlingen av personuppgifter i Tullverkets underrättelseverksamhet och spaningsverksamhet.

Den absoluta sekretessen som gäller enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) beträffande personuppgifter i register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet föreslås bli avskaffad. Den enskilde får därmed en principiell rätt att ta del av uppgifter om sig själv. Denna rätt kan naturligtvis vara inskränkt av andra bestämmelser i sekretesslagen, t.ex.

bestämmelsen i 5 kap. 1 § som bl.a. behandlar sekretess i Tullverkets verksamhet med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott.

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

3. lag om ändring i tullregisterlagen (1990:137)

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet	6
2.2	Förslag till ändring i sekretesslagen (1980:100)	12
2.3	Förslag till lag om ändring i tullregisterlagen (1990:137)	15
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Utgångspunkter för de föreslagna lagändringarna	16
4.1	Bakgrund	16
4.2	Personuppgiftslagen	17
4.3	Tullverkets brottsbekämpande verksamhet	20
4.3.1	Allmänt	20
4.3.2	Tullverkets register	21
4.4	Användning av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet	22
4.5	Internationellt samarbete	23
4.5.1	Internationella överenskommelser	23
4.5.2	Nationell reglering	25
5	Behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet	25
5.1	Personuppgiftslagen som grund för den nya lagen	25
5.2	Lagens tillämpningsområde	27
5.3	Definitioner	29
5.4	Behandling av personuppgifter	31
5.5	Personuppgiftsombud och anmälan till tillsyns- myndigheten	32
5.6	Information till den registrerade	33
5.7	Rättelse och sanktioner	34
5.8	Säkerhet vid behandlingen och tillsynsmyndighetens befogenheter	35
5.9	Kvarstående brottsmisstankar	36
6	Spanings- och underrättelseverksamhet	37
6.1	Spaningsregister	37
6.2	Underrättelseregister och underrättelseverksamhet	39
6.2.1	Allmänt angående underrättelseregister och analysregister	39
6.2.2	Underrättelseregister	39
6.2.3	Analysregister ersätts av bestämmelser om användning av personuppgifter i underrättelseverksamhet	41
7	Sekretess och utlämnande av uppgifter	42
7.1	Dagens sekretessbestämmelser	42
7.2	Sekretess i polisens och skattemyndighetens medverkan vid brottsutredningar	43

7.3	Ändringar i sekretesslagen	45
7.4	Utlämnande av uppgifter	46
8	Gallring	48
9	Överklagande	49
10	Kostnader	50
11	Författningskommentarer.....	50
11.1	Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsutredande verksamhet	50
11.2	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen	54
Bilaga 1	Promemorians sammanfattning.....	55
Bilaga 2	Promemorians förslag till lagtext.....	56
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	66

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag kompletterar bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) vid behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Med Tullverkets brottsbekämpande verksamhet avses

1. underrättelse, spaning och utredning av brott vilka Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot, samt
2. förebyggande av brott som avses i 1.

Lagen gäller endast om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i Tullverkets underrättelseregister, spaningsregister eller annan strukturerad samling av personuppgifter, vilka är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

underrättelseverksamhet: verksamhet inom Tullverket som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken eller lagen (2000:000) om straff för smuggling,

allvarlig brottslig verksamhet: verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver och som Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot,

särskild undersökning: en undersökning i underrättelseverksamhet som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott.

I övrigt har begrepp som används i denna lag den betydelse som anges i personuppgiftslagen (1998:204).

Ändamål

3 § Tullverket får behandla personuppgifter för att tillhandahålla den information som behövs i den brottsbekämpande verksamheten enligt

1 §. Tullverket får även inom den brottsbekämpande verksamheten behandla den information som behövs för att fullgöra det arbete som Sverige åtagit sig genom internationella överenskommelser.

Personuppgiftsansvarig

4 § Tullverket är personuppgiftsansvarigt för den behandling av personuppgifter som verket utför med stöd av denna lag.

Behandling av känsliga personuppgifter

5 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket, endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Utlämnande av uppgifter

6 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistik skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

7 § Uppgifter får, även om en uppgift är sekretessbelagd enligt sekretesslagen (1980:100), lämnas ut till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation

1. i enlighet med rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan de förra och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen, eller

2. om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt eller annars är skyldigt att följa.

Uppgift får vidare lämnas ut enligt vad som framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än de som avses i 6 och 7 §§.

Rättelse och skadestånd

9 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Underrättelseregistret

Ändamål

10 § Tullverket får inrätta ett underrättelseregister för verkets underrättelseverksamhet.

11 § Underrättelseregistret får föras endast för att

1. ge underlag för beslut om särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet, eller
2. för att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet.

Innehåll

12 § Underrättelseregistret får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövas eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva den allvarliga brottsliga verksamheten.

Uppgifter om transportmedel eller varor, som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet, får registreras även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person som det inte finns någon misstanke mot. Detsamma gäller vid registrering av uppgifter om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med allvarlig brottslig verksamhet. Uppgifterna skall i båda fallen förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot den enskilda person som de berör.

13 § Underrättelseregistret får om förutsättningarna för registrering enligt 11 och 12 §§ är uppfyllda innehålla följande uppgifter om en enskild person:

1. upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet,
2. identifieringsuppgifter, arbetsplats och yrke,
3. uppgifter om särskilda bestående fysiska kännetecken,
4. de omständigheter och händelser som ger anledning att anta att den registrerade utövat eller kan komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet,
5. uppgifter om varor, brottshjälpmedel och transportmedel,
6. ärendenummer,
7. hänvisning till en särskild undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas och till register som förs av polis- eller skattemyndighet eller Tullverket i vilket uppgifter om den registrerade förekommer, och
8. varning om att personen tidigare varit beväpnad, våldsam eller flyktbenägen.

Spaningsregistret

Ändamål

14 § Tullverket får föra ett spaningsregister för verkets spanings- och kontrollverksamhet.

15 § Spaningsregistret får användas för att underlätta tillgången till uppgifter med anknytning till brott som begåtts eller kan antas ha begåtts och som Tullverket har befogenhet att ingripa mot.

Innehåll

16 § Spaningsregistret får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om den som avses med uppgiften kan misstänkas för att ha begått brott som avses i 15 § och om registreringen är av särskild betydelse för brottsbekämpningen.

Uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med brott som avses i 15 § eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådant brott får registreras, även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person som det inte finns någon misstanke mot. Uppgifterna skall därvid förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot denne.

17 § Ett spaningsregister får om förutsättningarna för registrering enligt 15 och 16 §§ är uppfyllda innehålla följande uppgifter om en enskild person:

1. upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet,
2. identifieringsuppgifter, arbetsplats och yrke,
3. uppgifter om särskilda bestående fysiska kännetecken,
4. de omständigheter och händelser som ger upphov till misstanke om brott som Tullverket har befogenhet att ingripa mot,
5. uppgifter om varor, brottshjälpmedel och transportmedel,
6. ärendenummer,
7. hänvisning till en särskild undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas och till register som förs av polis- eller skattemyndighet eller Tullverket i vilket uppgifter om den registrerade förekommer, och
8. varning om att personen tidigare varit beväpnad, våldsam eller flyktbenägen.

Underrättelseverksamhet

18 § I Tullverkets underrättelseverksamhet får personuppgifter behandlas automatiserat endast om

1. en särskild undersökning har inletts, och
2. det finns anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas.

Uppgifter om en enskild person, som det inte finns någon misstanke mot, skall förses med upplysning om detta förhållande.

Personuppgifter får också behandlas i underrättelseregister enligt 10 - 13 §§.

19 § Tullverkets beslut om sådan automatiserad behandling av personuppgifter som avses i 18 § skall innehålla uppgift om ändamålet med behandlingen och de villkor i övrigt som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet.

Tullverket skall föra en förteckning över besluten som avses i första stycket.

Uppgifter om kvarstående misstankar

20 § Om en förundersökning mot en person har lagts ned på grund av bristande bevisning, får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast om

1. den misstänkte enligt förundersökningsledarens bedömning fortfarande är skäligen misstänkt för brottet, och
2. uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt.

21 § Om åtal mot en person har lagts ned eller om denne genom lagakraftvunnen dom har frikänts, får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast

1. om förundersökningen tas upp på nytt, eller
2. för prövning av särskilt rättsmedel enligt 58 kap. rättegångsbalken.

Gallring

22 § Uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål skall gallras, om inte annat anges i andra – fjärde styckena. Detta gäller dock inte uppgifter i en förundersökning.

Uppgifter i ett underrättelseregister om en registrerad person skall gallras senast tre år efter det att registret senast tillfördes uppgifter om att personen skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller kunna komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet. Om en särskild undersökning av den registrerade personen har inletts, behöver uppgifterna dock inte gallras förrän undersökningen har avslutats.

Uppgifter som behandlas enligt 18 § skall gallras senast ett år efter det att beslutet om behandlingen av personuppgifter fattades. Om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas, får uppgifterna dock behandlas under längre tid.

Uppgifterna i ett spaningsregister skall gallras senast när

1. misstanke som antecknats inte längre finns mot den registrerade, eller
2. domstol har meddelat dom eller beslut som har vunnit laga kraft, eller strafföreläggande har godkänts med anledning av misstanken och det inte finns någon misstanke mot den registrerade om annat brott som får föras in i registret.

23 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Gemensamma bestämmelser

24 § Om någon som i tjänsten tar befattning med en personuppgift och finner anledning att anta att uppgiften är oriktig, skall han genast anmäla detta till Tullverket.

25 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter för behandling av personuppgifter enligt denna lag.

26 § Tullverkets beslut i fråga om rättelse enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2001, då lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet upphör att gälla.

2.2 Förslag till ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 §, 7 kap. 17 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §²

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderstrafflagen (2000:000),

om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgifterna röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Det samma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Det samma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar *samt sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (2001:000) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.*

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet,

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Lydelse enligt prop. 1999/2000:109

skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

7 kap. 17 §³

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register som föres enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för uppgift i registret. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i den lagen och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

Sekretess gäller också i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register som förs enligt lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i nämnda lag eller i förordning som har stöd i den lagen.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket i högst sjuttio år.

Föreskrifterna i 14 kap. gäller inte i fråga om sekretessen enligt denna paragraf.

9 kap. 17 §⁴

Sekretess gäller för uppgift om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål
2. i angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),
4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Statens kriminaltekniska laboratoriums, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,
5. i Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,

³ Senaste lydelse 2000:290

⁴ Senaste lydelse 2000:290

6. i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:622) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,

7. i register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,

8. i register som förs av Riksskatteverket enligt lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,

9. i särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för

anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622) och lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622), lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar och i lagen (2001:000) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2001.

2.3 Förslag till lag om ändring i tullregisterlagen (1990:137)

Härigenom föreskrivs att 1 § i tullregisterlagen (1990:137) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

För de ändamål som anges i 2 § får Tullverket föra ett tullregister med hjälp av automatiserad databehandling.

Bestämmelserna i denna lag gäller inte de register som Tullverket för med stöd av lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och inte heller register som regleras i annan lag eller förordning.

Bestämmelserna i denna lag gäller inte de register som Tullverket för med stöd av *lagen (2001:000) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet* och inte heller register som regleras i annan lag eller förordning.

Bestämmelser om förfarandet vid import och export finns i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och i tullagen (1994:1550).

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2001.

¹ Senaste lydelse 1999:418.

3 Ärendet och dess beredning

I promemorian *Behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet* föreslås en ny lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Vidare föreslås i nämnda promemoria ändringar i sekretesslagen (1980:100) och tullregisterlagen (1990:137). Regeringen behandlar i detta ärende de förslag som läggs fram i promemorian. Promemorians sammanfattning och lagförslag finns i *bilagorna 1 och 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig på Finansdepartementet (dnr Fi2000/2004).

4 Utgångspunkter för de föreslagna lagändringarna

4.1 Bakgrund

Tullverkets användning av datoriserade personregister i det brottsbekämpande arbetet regleras i dag i lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet samt i förordningen (1997:1064) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Lagen och förordningen trädde i kraft den 1 januari 1998, då den tidigare gällande förordningen (1987:864) om register för Tullverkets brottsbekämpande verksamhet upphörde att gälla. Det register som Tullverket fört enligt den numera upphävda förordningen går under benämningen SPADI, spaningsdiariet. Den tidigare förordningen tillkom med stöd av en bestämmelse i den numera upphävda lagen (1965:94) om polisregister m.m. Med lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet släppte den tidigare kopplingen till polisregisterlagen.

Syftet med lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet var att se till att Tullverket i den brottsbekämpande verksamheten fick tillgång till ändamålsenliga och effektiva hjälpmedel i arbetet med att förhindra, utreda och beivra den grövre brottsligheten. I lagens förarbeten betonades vikten av samarbete och informationsutbyte liksom betydelsen av att använda de möjligheter som informationstekniken ger för att utveckla arbetsmetoderna inom Tullverkets underrättelse- och spaningsverksamhet.

Redan vid tillkomsten av lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet förutsågs att lagen skulle behöva omarbetas inom kort. Detta då en ny datalag skulle komma att föreslås. Vidare pågick arbete med att reformera polisens registerstruktur och regelverk samt att motsvarande frågor utreddes avseende skattebrottsenheternas verksamhet. Den 24 oktober 1998 trädde personuppgiftslagen (1998:204), som ersatte den tidigare datalagen (1973:289), i kraft. Personuppgiftslagen bygger på Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av

sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet). Nya lagar har även trätt i kraft vad gäller polisens register, bl.a. en ny polisdatalag (1998:622) kompletterad av polisdataförordningen (1999:81). Även en ny lag på skattemyndigheternas motsvarande område har trätt i kraft, nämligen lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar. Den kompletteras av förordningen (1999:105) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar. Nu nämnda lagar bygger på personuppgiftslagen.

För att även lagstiftningen gällande personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet skall motsvara lagarna på ovan nämnda angränsande områden krävs således att den nu gällande lagen omarbetas.

I december 1999 beslutade regeringen att en särskild utredare skulle tillsättas för att följa genomförandet av den nya polisregisterlagstiftningen. Utredarens uppgift är att analysera konsekvenserna av den nya regleringen om polisens rätt att behandla personuppgifter automatiserat. En särskild analys skall göras av de samlade konsekvenserna från integritetssynpunkt av lagstiftningen på området. Utredaren skall vidare överväga om fler register än i dag bör regleras särskilt i lagstiftningen och i så fall lägga fram förslag till sådana regleringar. Detta gäller bl.a. polisens allmänna spaningsregister (ASP), vilket för närvarande förs med stöd av tillstånd från Datainspektionen. Detta tillstånd gäller fram till den 30 september 2001. I övrigt skall utredaren peka på eventuella reformbehov. Uppdraget skall redovisas slutligt senast vid utgången av år 2001.

Tanken med det här lagförslaget är, som också nämnts ovan, att se till att denna lagstiftning är på samma nivå som motsvarande lagstiftningar för skattemyndighetens medverkan i brottsutredningar och polisen. Det kan bli aktuellt att se över Tullverkets register i den brottsutredande verksamheten i ljuset av vad ovan nämnda utredning gällande polisens registerlagstiftning kommer fram till. Här kan även nämnas att det för närvarande pågår arbete inom Tullverket med att ändra och utveckla bl.a. den brottsbekämpande verksamheten, bl.a. genom att utveckla vissa register.

4.2 Personuppgiftslagen

Allmänt

Som nämnts ovan antogs dataskyddsdirektivet 1995. Syftet med direktivet är att garantera att medlemsstaterna dels skyddar fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till privatliv, i samband med behandling av personuppgifter, dels varken begränsar eller förbjuder det fria flödet av personuppgifter mellan medlemsstaterna av skäl som har samband med enskilda personers fri- och rättigheter.

Enligt 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen (RF) skall varje medborgare i lag skyddas mot att hans personliga integritet kränks genom registrering av uppgifter om honom som sker med hjälp av automatiserad databehandling. Personuppgiftslagen (prop. 1997/98:44, bet. 1997/98:KU18, rskr. 1997/98:180) ersatte den 24 oktober 1998

datalagen. Genom den nya lagen genomförs, som nämnts ovan, dataskyddsdirektivet. Personuppgiftslagen följer i huvudsak dataskyddsdirektivets text och struktur. Nämda lag är uppbyggd enligt hanteringsmodellen, dvs. den reglerar själva hanteringen av personuppgifter. Personuppgiftslagen anger när behandling av personuppgifter skall vara tillåten och frågan om vilka krav som ställs på behandlingen. Vidare reglerar lagen bl.a. frågan om information till den registrerade. I fråga om behandling av personuppgifter som påbörjats före ikraftträdandet, eller behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om behandling för ändamålet påbörjats före ikraftträdandet, skall till och med den 30 september 2001 datalagen tillämpas i stället för personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen har, i likhet med datalagen, generell räckvidd. Den omfattar således även sådan verksamhet som faller utanför EG-rätten. Lagstiftningen omfattar på samma sätt som den tidigare gällande datalagen behandling av personuppgifter hos bl.a. polisen, Tullverket och försvaret. Särbestämmelser som kan behövas på olika områden förutsätts få sin plats i särskilda författningar. Sådana bestämmelser gäller framför personuppgiftslagen.

Tillämpningsområde och metod

Personuppgiftslagen är teknikoberoende och skall tillämpas på både helt och delvis automatiserad behandling av personuppgifter. Lagen är även tillämplig på manuell behandling av personuppgifter, om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

En av utgångspunkterna för personuppgiftslagen är att behandling av personuppgifter är tillåten endast i de fall och på de villkor som anges i lagen. I andra fall skall behandling av personuppgifter inte få förekomma. Den personuppgiftsansvarige skall se till att personuppgifter behandlas i enlighet med lagen.

Personuppgiftsansvarig

På samma sätt som datalagen krävde en registeransvarig för personregister, utgår personuppgiftslagen från att det finns en personuppgiftsansvarig. Den personuppgiftsansvarige är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandling av personuppgifter. Den som är personuppgiftsansvarig skall bl.a. se till att behandlingen sker korrekt och i enlighet med god sed.

Behandling av personuppgifter

Enligt personuppgiftslagen är det tillåtet att behandla personuppgifter om den registrerade samtycker till behandlingen. I vissa fall får dock personuppgifter behandlas trots att samtycke från den registrerade saknas. Det gäller t.ex. om det är nödvändigt för att den personuppgiftsansvarige skall kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar honom eller om det är

nödvändigt för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse, eller för att utföra en uppgift i samband med myndighetsutövning. Personuppgifter får också behandlas om en avvägning ger vid handen att den personuppgiftsansvariges berättigade intresse av en behandling väger tyngre än den registrerades intresse av skydd.

En huvudregel är att all automatisk behandling av personuppgifter skall anmälas till en tillsynsmyndighet. Datainspektionen är tillsynsmyndighet enligt 2 § i personuppgiftsförordningen. Omfattande undantag från anmälningsskyldigheten finns emellertid föreskrivna i lagen och i föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Undantag från skyldigheten att anmäla till tillsynsmyndigheten gäller bl.a. i de fall där ett särskilt personuppgiftsombud har utsetts. Syftet med anmälningsskyldigheten är att göra behandlingens ändamål och dess viktigaste egenskaper kända. Tillsynsmyndigheten skall föra register över anmälda behandlingar.

I personuppgiftslagen anges vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Personuppgifter skall samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Efter insamlingen får behandling av uppgifterna inte ske på ett sätt som är oförenligt med de ursprungliga ändamålen. Personuppgifterna får behandlas för andra ändamål endast om dessa inte är oförenliga med de ursprungliga ändamålet för vilka uppgifterna samlats in. Det enda undantaget från denna regel gäller behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål. Dessa ändamål anses inte oförenliga med de ändamål för vilka uppgifterna samlats in. De personuppgifter som behandlas skall vidare vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet samt riktiga och aktuella. Fler uppgifter än som är nödvändiga i förhållande till ändamålet skall inte behandlas och de uppgifter som behandlas skall inte bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse samt medlemskap i fackförening, s.k. känsliga uppgifter, får i princip inte behandlas. Likaså är det i princip förbjudet att behandla sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Uppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden får endast behandlas av myndigheter. Några andra särskilda bestämmelser om behandling av uppgifter som visar att någon har misstänkts eller dömts för brott finns inte i personuppgiftslagen.

Information och rättelser

Personuppgiftslagen innehåller vidare bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att informera den registrerade om behandling som rör honom. Den personuppgiftsansvarige skall självant lämna den registrerade information rörande behandlingen, när uppgifter om en person samlas in från denne själv. Har uppgifterna samlats in från en annan källa, skall den registrerade informeras om behandlingen av uppgifterna när de registreras. Är uppgifterna avsedda att lämnas ut till tredje man, behöver informationen dock inte ges förrän uppgifterna lämnas ut första gången. Den personuppgiftsansvarige är vidare skyldig

att efter ansökan gratis en gång per kalenderår informera om huruvida uppgifter som rör sökanden behandlas eller inte. Den personuppgiftsansvarige är även skyldig att upplysa enskild om ändamålet med behandlingen av uppgifter som rör honom.

Från informationsskyldigheten finns dock undantag som är uppräknade i lagen. Det gäller t.ex. om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om registrering eller utlämnandet av personuppgifter eller om det för uppgifterna är föreskrivet sekretess eller tystnadsplikt.

Den personuppgiftsansvarige är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta personuppgifter som är felaktiga, missvisande eller ofullständiga eller som annars inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen. Har felaktiga uppgifter lämnats till tredje man, skall denne underrättas om korrigeringsåtgärden, om den registrerade begärt det eller mer betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om det visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Sanktioner

Sanktioner vid missbruk kan tillgripas i form av skadestånd, vite och straff.

Överföring av uppgifter till utlandet

Det är förbjudet att till tredje land föra över personuppgifter som är under behandling om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifterna. Förbudet gäller också överföring av personuppgifter för behandling i tredje land.

Frågan om skyddsnivån är adekvat skall bedömas med hänsyn till samtliga omständigheter som har samband med överföringen. Särskild vikt skall läggas vid uppgifternas art, ändamålet med behandlingen, hur länge behandlingen skall pågå, ursprungslandet, det slutliga bestämmelselandet och de regler som finns för behandlingen i det tredje landet.

4.3 Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

4.3.1 Allmänt

För den brottsbekämpande verksamheten har Tullverket inrättat gränsskyddsenheter som ansvarar för gränskontroll och spaningsverksamhet. Vidare har verket inrättat analysenheter vilka svarar för underrättelse- och analysverksamhet avseende brottslighet som rör Tullverkets verksamhet. När ett brott har upptäckts, antingen i gränsskyddsverksamheten eller i t.ex. revisionsverksamhet, tar tullkriminalenheterna över handläggningen, utreder ärendet och biträder åklagaren i förundersökningen av brottet.

För tydlighets skull skall även nämnas att den svenska gränskontrollen bedrivs av polisen, Tullverket och Kustbevakningen med den fördelningen mellan myndigheterna att huvudansvaret för gränskontroll av personer ligger hos polisen medan huvudansvaret beträffande varor ligger hos Tullverket. Kustbevakningen har ett samlat ansvar och laga befogenheter för gränskontroll till sjöss avseende både varor och personer. Den civila gränskontrollen förutsätter ett mycket nära samarbete, inklusive utbyte av information och underrättelser, mellan de berörda myndigheterna. Kustbevakningen har en sambandsman placerad vid analysenheten på Tullverkets huvudkontor och en annan sambandsman placerad hos Rikskriminalpolisens nationella sambandskontor.

Tullverket har inte någon allmän befogenhet att utreda och ingripa mot brott på det sätt som polisen har, utan kan endast ingripa mot brott som faller inom verkets befogenhetsområde.

Tullverket har t.ex. med stöd av 13 § lagen (1960:418) om straff för varusmuggling, en generell rätt att utreda och inleda förundersökning av brott som faller under denna lag. Regeringen har i en proposition (prop. 1999/2000:124) lämnat förslag till en ny smugglingslag som skall ersätta den nu gällande lagen. Bestämmelse med motsvarande innehåll finns även i den föreslagna smugglingslagen. Förundersökningsreglerna i varusmuggningslagen kompletterar de bestämmelser som finns i 23 kap. rättegångsbalken (RB) och gäller för polisens brottsutredningar, såväl som för Tullverkets. Brottsutredningen sköts av tulltjänstemän inom tullkriminalen, men ledningen skall övertas av åklagare så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Detta gäller emellertid inte i ärenden av enklare beskaffenhet, där särskilt förordnade tulltjänstemän (tullåklagare) för talan och kan meddela strafförelägganden.

4.3.2 Tullverkets register

Före ikraftträdandet av den nu gällande lagen hade Tullverket med stöd av förordningen om Tullverkets register för brottsbekämpande verksamhet inrättat ett register benämnt SPADI, spaningsdiariet. Denna förordning upphävdes, som tidigare nämnts, i och med att den nu gällande lagen om brottsregister i Tullverkets verksamhet trädde i kraft. SPADI finns emellertid under en övergångstid fortfarande kvar i viss form. Enligt 2 § i den numera upphävda förordningen fick uppgifter om personer registreras i registret, om det var av särskild betydelse för brottsbekämpningen och personen misstänktes för brott enligt ett antal uppräknade lagar och förordningar, bl.a. varusmuggningslagen och tullagstiftningen. Varor och transporter, som misstänks ha samband med brott enligt dessa lagar fick också registreras.

Genom den nu gällande lagstiftningen har Tullverket givits möjligheter att inrätta dels ett centralt spaningsregister, dels register för underrättelseverksamhet. Vad avser underrättelseverksamheten får ett gemensamt underrättelseregister avseende allvarlig brottslighet inrättas. Analysregister får inrättas i samband med en särskild undersökning avseende allvarlig brottslighet. Ett analysregister är en sammanställning av uppgifter om misstänkt allvarlig brottslighet. Registret skall fungera

som ett arbetsregister i utredningar om misstänkt allvarlig brottslig verksamhet. Uppgifterna i detta är menade att efter bearbetning och analys utgöra underlag för beslut om att inleda förundersökning, eller som underlag för operativa åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott.

Riktlinjerna för uppbyggandet av den struktur som Tullverkets register har i dag är, att strukturen skall anpassas efter de faktiska förhållandena på Tullverkets ansvarsområde samt de tekniska förutsättningar som råder. Vidare är systemet anpassat efter de övergripande principer som redovisas i Europarådets rekommendation No R (87) 15, om användning av personuppgifter inom polissektorn. Denna rekommendation är även tillämplig på tullens verksamhet. Enligt rekommendationen skall skilda kategorier av lagrade uppgifter så långt som möjligt hållas åtskilda efter graden av tillförlitlighet. I synnerhet skall uppgifter som grundar sig på fakta hållas åtskilda från uppgifter som grundar sig på omdömen och personliga värderingar.

De olika registren är utformade med hänsyn till den funktion i Tullverkets arbete som uppgifterna i registret skall ha. Lagen innehåller vidare tydliga ändamålsbestämmelser, som i sin tur styr hur uppgifterna i registren får behandlas och spridas.

Den lagstiftning som finns i dag på tullområdet reglerar spanings-, underrättelse-, och analysregister. Övriga register som förs i den brottsbekämpande verksamheten regleras inte av denna lag. Som exempel på sådana register kan tullmålsjournalen nämnas. Tullmålsjournalen är en förteckning över förundersökningar där bl.a. gjorda beslag samt resultatet av förundersökningen registreras. Tullmålsjournalen förs i dagsläget med stöd av tillstånd från Datainspektionen. Tullverket har även i sin verksamhet tillgång till polisens register. Vidare har Tullverket också i sin verksamhet tillgång till internationella register och informationssystem, se vidare avsnitt 4.5.

4.4 Användning av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

Tullverkets övervakning av varuflödet över gränserna gör att det i verksamheten naturligt förekommer uppgifter om varor men också personuppgifter och sådana uppgifter om transporter och företag som kan kopplas till brottslighet. De personuppgifter som genomgående har ansetts nödvändiga både i register för underrättelseverksamhet och i spaningsregister är uppgifter om en misstänkt persons identitet såsom namn, kön, personnummer och kännetecken samt personens bostadsadress och arbetsplats. Därutöver är uppgifter om orsaken och händelsen som gör att man sätter personen i samband med brottslig verksamhet nödvändiga uppgifter i sammanhanget. Andra nödvändiga uppgifter kan vara hänvisningar till andra personer i registren som antas vara inblandade i samma brottslighet samt hänvisningar till andra register vilka personen förekommer i. Tullverkets arbete är emellertid i stor utsträckning inriktad på brottslig verksamhet med anknytning till varor och transporter. Personuppgifter är därför i många fall av mindre intresse

än uppgifter om fordon, fartyg, varor och företag, m.m. Uppgifter om juridiska personer omfattas varken av dataskyddsdirektivet eller personuppgiftslagens bestämmelser.

4.5 Internationellt samarbete

4.5.1 Internationella överenskommelser

Internationellt samarbete mellan tullmyndigheter förekommer sedan länge. För Sveriges del har det skett bl.a. genom tullsamarbetsavtal och deltagande i World Customs Organization (WCO) och EU. Sverige har även ingått avtal om tullsamarbete med Norge och Finland. Vidare har Sverige ingått bilaterala tullsamarbetsavtal med ett flertal länder utanför Norden.

Samarbete mellan tullmyndigheterna i EU:s medlemsstater sker inom såväl gemenskapens första pelare, som inom det mellanstatliga samarbetet i den tredje pelaren. I avsaknad av regler om tullsamarbete mellan medlemsstaterna undertecknades år 1967 en konvention om ömsesidigt bistånd mellan tullmyndigheterna, den s.k. Neapelkonventionen.

För att tullunionen och den gemensamma jordbrukspolitiken skulle fungera på ett riktigt sätt, och för att förebygga och upptäcka överträdelser av gemenskapsreglerna på tull- och jordbruksområdet, fann medlemsstaterna att det behövdes ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter och kommissionen. Därför fastställdes regler i rådets förordning (EEG) nr 1468/81 enligt vilken medlemsstaternas administrativa myndigheter skall bistå varandra och samarbeta med kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av gemenskapens tull- och jordbrukslagstiftning.

Ovan nämnda förordning om ömsesidigt bistånd ersattes 1998 av förordningen (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen. Nämnda förordning innehåller regler om administrativt samarbete mellan tullmyndigheter samt även regler för ett datoriserat tullinformationssystem. Medlemsstaterna har således genom förordningens antagande överenskommit att upprätta en gemensam internationell databas för att underlätta informationsutbytet mellan tullmyndigheterna för deras verksamhet med att förebygga, utreda och lagföra överträdelser av medlemsstaternas tullbestämmelser.

Sverige har tillsammans med de övriga medlemsstaterna den 26 juli 1995 undertecknat konventionen om användning av informationsteknologi för tulländamål, den s.k. CIS-konventionen. Samtidigt undertecknades bl.a. protokoll om ett provisoriskt tillämpningsavtal. CIS-konventionen, som provisoriskt träder i kraft den 1 november 2000, innehåller bestämmelser om inrättandet av ovan nämnda tullinformationssystem inom EU.

Syftet med det tullinformationssystem som inrättades genom förordningen (EG) nr 515/97 och CIS-konventionen är att tillgodose behovet av snabb och effektiv informationsspridning för brottsbekämpande verksamhet med anknytning till EU:s tull- och jord-

bruksreglering. Tullinformationssystemets materiella struktur är avsedd att användas för det tullsamarbete som medlemsstaterna kommit överens om i CIS-konventionen och det som regleras i förordning (EG) nr 515/97. Tullinformationssystemet består av en central databas, som skall upprättas av kommissionen. Den centrala databasen skall vara åtkomlig via terminaler i varje medlemsstat och innehålla uppgifter vilka är nödvändiga för tullmyndigheternas brottsbekämpning avseende brott både mot nationell lagstiftning och mot EG:s tull- och jordbrukslagstiftning. Uppgifter om personer, transporter, företag och varor får emellertid registreras i systemet endast i syfte att de skall leda till olika åtgärder såsom observation, rapportering, övervakning eller kontrollåtgärder. Endast vissa kategorier av personuppgifter får registreras och då bara sådana som avser personer som på grund av faktiska bevis misstänks för grova överträdelser. Informationssystemet kommer även att förmedla uppgifter om utvecklingen vad gäller bedrägerier och uppgifter om tillgänglig expertis.

Ursprungligen gällde den ovan nämnda Neapelkonventionen allt samarbete mellan tullmyndigheterna. Efter tillkomsten av den första förordningen (EEG) nr 1468/81 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen har konventionen emellertid kommit att gälla enbart inom de områden som hör till medlemsstaternas exklusiva kompetensområde. Detta kompetensområde innefattar juridiskt samarbete i straffrättsliga frågor - det som genom EU-fördraget kommit att kallas den tredje pelaren.

Mot bakgrund av den inre marknadens genomförande och avskaffandet av rutinkontroller vid de inre gränserna ansågs det under 1990-talet nödvändigt att utarbeta en ny konvention för att uppdatera Neapelkonventionen. De första utkasterna innehöll ett förslag till ett datoriserat informationssystem till stöd för tullsamarbetet. Detta förslag bröts emellertid ut och behandlades i en särskild konvention om användning av informationsteknologi för tulländamål, den ovan nämnda CIS-konventionen. Arbetsnamnet på den nya konventionen har varit Neapel II. I Sverige kallas konventionen emellertid numera för tullsamarbetskonventionen. Tullsamarbetskonventionen beslutades av EU:s råd i Bryssel den 18 december 1997 och undertecknades samma dag. Den befintliga Neapelkonventionen kommer att upphävas när tullsamarbetskonventionen har ratificerats av alla medlemsstater. I avvaktan på att den nya konventionen skall träda i kraft har Sverige valt att inte ratificera och tillträda 1967 års Neapelkonvention om tullsamarbete.

Nämnas kan också att ett elektroniskt informationssystem har utvecklats - System for a Customs Enforcement Network (SCENT). Detta system fungerar som en elektronisk brevlåda i vilken medlemsstaterna och kommissionen kan lämna och läsa meddelanden i fri text.

4.5.2 Nationell reglering

De internationella överenskommelserna om tullsamarbete ger inte i sig stöd för en tullmyndighet att vidta åtgärder för annan stats räkning. Överenskommelserna, förutom EG-förordningar vilka blir direkt tillämpliga, måste först införlivas i vår nationella lagstiftning för att kunna tillämpas i Sverige. De gällande nationella reglerna återfinns på skilda håll och på olika nivåer. Lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag (tullsamarbetslagen) reglerar hur svenska myndigheter skall och får agera i internationella ärenden som rör brott mot utländska tullbestämmelser. Som svensk rätt gäller även den tidigare nämnda förordningen om administrativt tullsamarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen. Det finns även en förordning för vart och ett av de internationella tullsamarbetsavtalen samt förordningen (1983:682) som införlivar WCO-konventionen i nationell rätt.

Tullsamarbetslagen innehåller endast ett fåtal bestämmelser som hänvisar till andra lagar och har med tiden blivit alltmer svåröverskådlig. Vidare täcker inte den nuvarande tullsamarbetslagen behovet av lagreglering avseende de nya gränsöverskridande samarbetsformer som tullsamarbetskonventionen innehåller. Ett förslag till ny lag har därför presenterats i prop. 1999/2000:122 Internationellt tullsamarbete, vilken är tänkt att ersätta tullsamarbetslagen. Den föreslagna lagen är tänkt att träda i kraft den 1 januari 2001.

5 Behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

5.1 Personuppgiftslagen som grund för den nya lagen

Regeringens förslag: Lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet ersätts med en ny lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Den nya lagen skall bygga på personuppgiftslagen och endast innehålla de särbestämmelser som är nödvändiga för Tullverkets arbete.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern, Länsrätten i Stockholms län, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Riksskatteverket och Industriförbundet* tillstyrker lagförslaget i denna del. Justitiekanslern efterlyser ett generellt bemyndigande för regeringen att meddela närmare föreskrifter för lagens tillämpning. *Rikspolisstyrelsen (RPS)* anför att det bör övervägas om inte mer generella regler bör skapas för behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. RPS erfarenhet av den lagstiftningsteknik som används i polisdatalagen är att den skapar problem. De personuppgifter som behandlas i polisverksamheten är i allmänhet ömtåliga från integritetssynpunkt. När nya datasystem skall användas måste lagstiftningen ändras, om inte

personuppgiftslagen eller polisdatalagen är tillämpliga. *Landsorganisationen (LO)* understryker vikten av att den personliga integriteten inte kränks onödigtvis och efterlyser en närmare utredning vad gäller konsekvenserna av de åtgärder som nu föreslås utifrån integritets-hänseende. LO anför vidare att det kan finnas skäl att analysera verkningarna av personuppgiftslagen ur ett arbetstagar- respektive uppdragstagarperspektiv. En integritetsutredning skall därför tillsättas och det kan finnas skäl att avvakta resultatet av denna innan långtgående förändringar som berör integritetsfrågorna genomförs.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen är generellt tillämplig på all behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Lagen är således tillämplig även på Tullverkets behandling av personuppgifter, om inte något annat särskilt stadgas angående denna verksamhet. Personuppgiftslagen anger de ramar och begränsningar inom vilka behandlingen av personuppgifter är tillåten. Något krav på särskilt tillstånd eller författningsreglering utöver personuppgiftslagen för att behandla personuppgifter med datorteknik krävs såldes inte. Den personuppgiftsansvarige skall i stället se till att behandlingen sker på tillåtet sätt. Behandling av personuppgifter skall enligt huvudregeln anmälas till tillsynsmyndigheten.

Möjligheterna för Tullverket att behandla personuppgifter med datorteknik har utökats väsentligt genom personuppgiftslagen. Bestämmelserna i personuppgiftslagen ger Tullverket möjlighet att behandla personuppgifter helt eller delvis automatiserat, om det är nödvändigt för att uppgifter av allmänt intresse skall kunna utföras, eller för att arbetsuppgifter i samband med myndighetsutövning skall kunna fullgöras.

En lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet bör enligt regeringens bedömning, på samma sätt som polisdatalagen och lagen om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar, bygga på personuppgiftslagen och endast innehålla de särbestämmelser som är nödvändiga för verksamheten. Lagstiftningen kommer enligt förslaget att på vissa områden, jämfört med personuppgiftslagen, begränsa möjligheten att behandla personuppgifter och på andra områden att utvidga nämnda möjlighet. Lagförslaget är utformat med motsvarande lagstiftningar på polisens och skattemyndigheternas verksamheter som grund. I förhållande till den nuvarande lagstiftningen föreslås dock inte några större materiella ändringar.

I september 1999 tillsattes utredningen Den personliga integriteten i arbetslivet (Dir. 1999:73). Utredningen skall redovisas senast i april 2001. Enligt direktivet skall en särskild utredare se över behovet av lagstiftning eller andra åtgärder för att stärka skyddet av den enskildes personliga integritet i arbetslivet. Den nu föreslagna regleringen får emellertid enligt regeringens mening anses tillgodose den enskildes behov av skydd för den personliga integriteten i samma utsträckning som den tidigare lagstiftningen. Regeringen anser därför att det inte i detta fall finns skäl att avvakta resultatet av den ovan nämnda utredningen.

Den nu föreslagna lagstiftningen är en generell lagstiftning som är anpassad till den nya tekniken. Den behöver därför, såvitt kan bedömas

idag, inte ändras vid en förändring av tekniken i Tullverkets register-system. Det avgörande är att behandlingen i sig sker enligt de regler som lagen ställer upp. Införandet av personuppgiftslagen innebar inte någon avvikelse från målsättningen att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll skall regleras i lag (jfr prop. 1997/98:44 s. 41). Denna målsättning gäller även här.

Som Justitiekanslern påpekar bör promemorians förslag kompletteras med en bestämmelse som bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter angående behandling av personuppgifter. I likhet med vad som gäller i dag, föreslår därför regeringen att det i lagtexten förs in en bestämmelse vilken bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela närmare föreskrifter rörande den behandling av personuppgifter som sker enligt den föreslagna lagen.

5.2 Lagens tillämpningsområde

Regeringens förslag: Den nya lagen skall komplettera personuppgiftslagen vid behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Med brottsbekämpande verksamhet avses underrättelse, spaning och utredning av brott vilka Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot, samt förebyggande av sådana brott. I lag skall särskilt regleras förutsättningarna för behandling av personuppgifter som ingår i eller är avsedd att ingå i Tullverkets underrättelseregister, spaningsregister eller annan strukturerad samling av personuppgifter, vilka är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Brottsförebyggande rådet* efterlyser en uttömmande lista över aktuella lagrum enligt vilka Tullverket har befogenhet att ingripa mot brottslighet och anför att det annars är svårt att orientera sig om vilken brottslighet som den föreslagna lagstiftningen tar sikte på. *Datainspektionen* efterfrågar information angående vilka register, förutom register för förundersökning och tullmålsjournal, som Tullverket för i sin brottsbekämpande verksamhet med stöd av tillstånd från *Datainspektionen* och vilken bedömning som gjorts i förhållande till dessa i fråga om den föreslagna lagens tillämplighet. Vidare bör en närmare analys göras av hur behandlingen av personuppgifter i tullmålsjournalen förhåller sig till exempelvis de skyddsregler som föreskrivs i den föreslagna lagen. Behovet av behandlingen av personuppgifter i tullmålsjournalen bör också klargöras. *Datainspektionen* har även påpekat att promemorian inte innehåller något angående den automatiserade behandlingen av personuppgifter som följer med ett internationellt uppgiftsutbyte. *Tullverket* har lämnat ett förslag till lydelse av 1 § enligt vilket lagtexten skall ange att även gränskontroll i brottsbekämpande syfte ingår i den brottsbekämpande verksamheten. Tullverket har anført att den i promemorian föreslagna definitionen av

brottsbekämpande verksamhet riskerar att skapa tillämpningssvårigheter. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Den nya lagen skall vara tillämplig vid behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Enligt regeringens förslag skall i lagtexten Tullverkets brottsbekämpande verksamhet definieras som underrättelseverksamhet, spaning och utredning i fråga om brott vilka hör under Tullverkets verksamhetsområde, samt åtgärder för att förebygga och beivra brott inom nämnda område. Regeringens definition utgör en förenkling i förhållande till promemorians men är avsedd att ha samma innebörd. Tullverkets brottsbekämpande verksamhet omfattar bl.a. gränskontroll, analys och andra brottsbekämpande åtgärder. Då redan den definition av brottsbekämpande verksamhet som finns i förslaget täcker gränskontroll i brottsbekämpande syfte, finner inte regeringen att det föreligger tillräckliga skäl för att ta med detta begrepp i lagtexten.

Tullverket har befogenhet att ingripa mot brott enligt ett flertal lagar. Något skäl att i detalj ange vilka lagar som reglerar Tullverkets befogenheter kan enligt regeringens mening inte anses föreligga. Som exempel kan dock nämnas tullagen (1994:1550), lagen (1960:419) om förbud i vissa fall mot införsel av spritdrycker, lagen (1992:1602) om valuta och kreditreglering, lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel och lagen (1962:120) om straff i vissa fall för oriktigt ursprungstyp m.m. Grunden för Tullverkets behörighet att ingripa mot brott är emellertid lagen om straff för varusmuggling vilken, som nämnts tidigare, kommer att ersättas av lagen (2000:000) om straff för smuggling. Förundersökningsreglerna i smugglingslagen kompletterar de bestämmelser som finns i 23 kap. rättegångsbalken och som gäller för polisens och tullens brottsutredningar.

Den nya lagen bör gälla för all automatiserad eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter inom Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Lagen skall i likhet med personuppgiftslagen och motsvarande lagstiftningar för polisen och skattemyndigheterna tillämpas på manuell behandling endast om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter vilka är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. I lagen bör särskilt regleras möjligheterna att föra underrättelseregister och spaningsregister samt behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar.

Den nu gällande lagstiftningen omfattar, som nämnts ovan, endast spanings- underrättelse och analysregistren och inte de övriga register som Tullverket för och använder i sin brottsbekämpande verksamhet. Som exempel på ett sådant register har tullmålsjournalen nämnts. Tullmålsjournalen, som i dagsläget förs med stöd av tillstånd från Datainspektionen, är en förteckning över förundersökningar där bl.a. gjorda beslag, misstänkta personer samt resultatet av förundersökningen registreras. Nämnda tillstånd löper emellertid ut den 30 september 2001. Den behandling av personuppgifter som sker i tullmålsjournalen omfattas av de allmänna bestämmelserna i den nu föreslagna lagen samt av bestämmelserna i personuppgiftslagen. Regeringen avser att meddela föreskrifter om förhandsprövning bl.a. beträffande personuppgifter i

tullmålsjournalen. Detta är i överensstämmelse med vad som gäller för polisen där det i 2 § i polisdataförordningen stadgas att automatiserad behandling av personuppgifter som ger upplysning om att en person är dömd eller misstänkt för brott skall anmälas för förhandskontroll till Datainspektionen. Regeringen anser inte att det i nuläget kan föreskrivas särskilda regler för övriga register – förutom spanings- och under rättelseregistret - som Tullverket för i sin brottsbekämpande verksamhet. Det kan emellertid finnas skäl att återkomma till denna fråga efter det att Tullverkets register noggrannare gåtts igenom. Nämnas skall också att Tullverket för närvarande utreder möjligheten att inrätta ett register vilket är tänkt att ersätta tullmålsjournalen. Detta system kommer sannolikt att inkludera ett datoriserat utrednings- och ärendehanteringssystem, Tudor. Hur detta system förhåller sig till den föreslagna lagstiftningen är det ännu för tidigt att uttala sig om, då det än så länge inte finns något färdigt förslag till hur systemet skall se ut.

Tullverket för i dag med stöd av tillstånd från Datainspektionen även ett Beslags- och Analysregister (BAR) och ett ärenderegister. BAR innehåller uppgifter om narkotikabeslag och misstänkt gärningsman samt i förekommande fall analysresultatet av beslag. Ärenderegistren är lokalt inrättade diarium för katalogisering av underrättelseärenden. Även detta register skall regleras av den nu föreslagna lagen.

Med stöd av personuppgiftslagen är det möjligt för Tullverket att behandla personuppgifter automatiserat. Behov av sådan automatiserad behandling av personuppgifter kan förekomma i den brottsutredande verksamheten i andra register eller i andra fall än dem som särskilt anges i lagen. De register som särskilt regleras i den nu föreslagna lagen är således inte uttömmande för de ändamål som anges i lagen. Av personuppgiftslagen framgår emellertid att uppgifter endast får samlas in för uttryckligt angivna ändamål och sedan inte behandlas för något annat ändamål samt att uppgifterna inte får bevaras längre än nödvändigt. Tullverket kommer att ha möjlighet att inrätta register för särskilt angivna ändamål.

Enligt regeringens mening bör lagen kompletteras med en ändamålsbestämmelse vilken skall ange att Tullverket får behandla personuppgifter som behövs i den brottsbekämpande verksamheten och som behövs för att fullgöra det arbete som Sverige åtagit sig genom internationella överenskommelser.

5.3 Definitioner

<p>Regeringens förslag: De begrepp som används har den betydelse som anges i personuppgiftslagen.</p>
--

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med promemorians.

Remissinstanserna: *Tullverket* efterlyser ett förtydligande i lagtext vad gäller straffskalan för allvarlig brottslig verksamhet. Det bör klart framgå att det räcker med att två års fängelse finns föreskrivet i straffskalan. Tullverket har även påpekat att ringa narkotikasmuggling

inte omfattas av begreppet allvarlig brottslig verksamhet. Den omständligheten att Tullverket inte i underrättelsesammanhang har möjlighet att registrera information om ringa narkotikabrott utgör en väsentlig begränsning i Tullverkets arbete med att komma åt den typen av brottslighet. Vidare har Tullverket även efterfrågat och föreslagit definitioner av begreppen spaningsverksamhet och gränskontrollverksamhet. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I 3 § personuppgiftslagen definieras vissa begrepp som är centrala när behandling av personuppgifter skall regleras. Det är självfallet viktigt att terminologin i den lag som nu föreslås överensstämmer med personuppgiftslagens och att begreppen ges samma innebörd. För tydlighetens skull bör detta framgå av lagstiftningen.

Allvarlig brottslig verksamhet definieras i den nuvarande lagen som verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller därutöver och som Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot. Regeringen finner att vad gäller allvarlig brottslig verksamhet bör definitionen inte ändras. Detta då samma definition finns i polisdatalagen och lagen om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar. För klarhetens skull kan här emellertid nämnas att det är tillräckligt att två års fängelse finns föreskrivet i straffskalan beträffande det aktuella brottet för att det skall anses som utgörande allvarlig brottslig verksamhet. Som Tullverket framhåller, innebär definitionen av allvarlig brottslig verksamhet att ringa narkotikasmuggling inte omfattas av vad som anses utgöra allvarlig brottslig verksamhet enligt nuvarande definition. Inte heller omfattas definitionen ringa varusmuggling eller brott mot privatinförsellagen. Regeringen avser inte i nuläget att förslå någon förändring i detta avseende.

I Tullverkets arbete förs ett spaningsregister för att underlätta tillgången till uppgifter med anknytning till brott som förövats eller kan antas ha förövats. Den spaningsverksamhet som Tullverket bedriver hänger nära samman med polisens motsvarande verksamhet. Tullverket har föreslagit att begreppen spaningsverksamhet och gränskontrollverksamhet definieras i lagen. Som tidigare nämnts i avsnitt 4.1, pågår för närvarande en utredning som bl.a. har till uppgift att se över vad som i framtiden skall gälla i fråga om spaningsregister för polisen. Enligt regeringens mening bör resultatet av denna utredning avvaktas innan en definition av spaningsverksamhet görs. Regeringen återkommer till frågan om behandling av uppgifter i spaningsregistret i avsnitt 6.1. När det gäller frågan om en definition av gränskontrollverksamheten i brottsutredande syfte kan det finnas behov av att närmare ange vad som omfattas. Regeringen anser emellertid att man även i detta fall bör avvakta resultatet av ovan nämnda utredning innan en definition görs.

5.4 Behandling av personuppgifter

Regeringens förslag: Tullverket skall ha möjlighet att behandla känsliga personuppgifter i annan verksamhet än underrättelseverksamhet om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Tullverket* har anfört att verket i sitt arbete behöver ha samma möjligheter som polisen att söka på känsliga personuppgifter. Detta då det i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet uppstår ett flertal situationer där Tullverket med hjälp av knapphändiga uppgifter måste försöka fastställa identiteten på en person vilken misstänks för allvarlig brottslighet. Övriga remissinstanser tillstyrker eller lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Personuppgifter skall enligt nämnda lag behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed och uppgifter får samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Efter insamlingen får behandling av uppgifterna inte ske på ett sätt som är oförenligt med de ursprungliga ändamålen. Personuppgifterna får behandlas för andra ändamål endast om dessa inte är oförenliga med de ursprungliga ändamålen för vilka de samlades in. Det anses inte oförenligt med de ursprungliga ändamålet att behandla uppgifterna för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Personuppgiftslagen innehåller vidare en uppräknig av när behandling av personuppgifter är tillåten. Det är bl.a. tillåtet att behandla personuppgifter efter den registrerades samtycke. I vissa fall får personuppgifter även behandlas trots att samtycke från den registrerade saknas. En förutsättning i samtliga fall är att behandlingen är nödvändig för ändamålen.

Behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsutredande verksamhet är integritetskänslig i de flesta fall. Det förhållandet att personuppgifter förekommer i samband med brottsutredning kan i sig utgöra ett stort intrång i den personliga integriteten. Behandlingen kommer därutöver ofta att omfatta särskilt känsliga uppgifter, t.ex. uppgifter om brottsmisstanke. För att bibehålla förtroendet för en sådan behandling är det viktigt att grundläggande krav ställs på behandlingen, som tillgodoser högt ställda krav på integritetsskydd. Det saknas enligt regeringens mening anledning att ställa lägre krav på behandlingen än vad som följer av personuppgiftslagens bestämmelser. Tvärtom är det för vissa behandlingar motiverat att ställa särskilda krav på behandling som sker i brottsbekämpande verksamhet. Det gäller då framförallt behandlingen av personuppgifter i underrättelseverksamhet. Regeringen återkommer till frågan om behandling av personuppgifter i underrättelseverksamhet i avsnitt 6.2.

Personuppgiftslagen innehåller en bestämmelse om förbud mot behandling av känsliga personuppgifter. Enligt 13 § personuppgiftslagen är det förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar ras eller etnisk ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, eller medlemskap i fackförening. Det är vidare förbjudet att behandla sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Det finns vissa undantag från förbudet, t.ex. om samtycke har lämnats. Undantagen från förbudet är inte tillämpliga på brottsutredande verksamhet.

I den nu gällande lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet finns en bestämmelse om behandling av känsliga personuppgifter vilken i stort motsvarar den bestämmelse som finns i den nu föreslagna lagen. Motsvarande bestämmelse finns även i polisdatalagen och i lagen om behandling av personuppgifter i skattemyndigheternas brottsutredande verksamhet.

I promemorian har föreslagits att det skall vara förbjudet att söka på känsliga personuppgifter. Någon motsvarande begränsning finns inte i polisdatalagen eller lagen om behandling av personuppgifter i i skatteförvaltningens medverkan i brottsutredningar. I Tullverkets brottsbekämpande verksamhet finns ett behov av att kunna söka på känsliga personuppgifter vilket framgår av Tullverkets remissyttrande. Detta då det i den brottsbekämpande verksamheten kan uppstå ett flertal situationer där Tullverket med hjälp av knapphändiga uppgifter har att försöka fastställa identiteten på en person som misstänks för allvarlig brottslighet. För att så säkert som möjligt kunna fastställa identiteten på den personen bör Tullverket ha möjlighet att använda alla kända fakta som finns i ärendet. Regeringen föreslår därför att Tullverket, på samma sätt som gäller för polisen, skall ha möjlighet att söka även på känsliga personuppgifter. Promemorians förslag i tredje stycket till 4 § skall därför utgå.

5.5 Personuppgiftsombud och anmälan till tillsynsmyndigheten

Regeringens förslag: Personuppgiftslagens bestämmelser om anmälningsskyldighet skall gälla även för Tullverket.
--

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller i 36 § en bestämmelse angående anmälan till tillsynsmyndigheten om behandling av personuppgifter. Som nämnts ovan är Datainspektionen tillsynsmyndighet. Innan en behandling genomförs skall den personuppgiftsansvarige göra en skriftlig anmälan till tillsynsmyndigheten. Från anmälningsskyldigheten finns vissa undantag. Anmälan behöver bl.a. inte ske om den personuppgiftsansvarige har utsett ett personuppgiftsombud. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten för

sådana typer av behandlingar som sannolikt inte kommer att leda till intrång i den personliga integriteten. Enligt 3 § personuppgiftsförordningen gäller emellertid anmälningsskyldigheten inte för bl.a. behandling av personuppgifter som regleras genom särskilda föreskrifter i lag eller förordning.

Enligt bestämmelserna i personuppgiftslagen har ett personuppgiftsombud till uppgift att självständigt se till att den personuppgiftsansvarige behandlar personuppgifter på ett korrekt och lagligt sätt. Personuppgiftsombudet skall därför kontrollera att den personuppgiftsansvarige följer bestämmelserna i personuppgiftslagen och anknytande lagstiftning. Upptäcker personuppgiftsombudet brister i behandlingen bör ombudet i första hand påpeka detta för den personuppgiftsansvarige. Vidtar denne inte rättelse, skall personuppgiftsombudet anmäla bristerna till tillsynsmyndigheten. Personuppgiftsombudet skall vidare föra en förteckning över de behandlingar som utförs av den personuppgiftsansvarige och som annars skulle ha omfattats av anmälningsskyldighet. Något krav på att personuppgiftsombud skall utses har inte införts för polisen eller skattemyndigheterna. Det kan heller inte anses motiverat att införa någon sådan skyldighet för Tullverket. Vad som nu sagts innebär emellertid inte att Tullverket är förhindrad att utse ett personuppgiftsombud, om myndigheten skulle anse att detta behövs. För det fall att ett personuppgiftsombud utses gäller personuppgiftslagens bestämmelser angående personuppgiftsombud.

Sammanfattningsvis föreslår således regeringen att personuppgiftslagens bestämmelser om anmälningsskyldighet skall gälla även för Tullverket. Av det ovan sagda framgår att anmälningsskyldigheten finns ett flertal undantag.

5.6 Information till den registrerade

<p>Regeringens förslag: Några särskilda bestämmelser om information till den registrerade behövs inte. Personuppgiftslagens regler skall gälla.</p>
--

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har antingen tillstyrkt förslaget i denna del eller lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I personuppgiftslagen finns bestämmelser om att den personuppgiftsansvarige på eget initiativ skall informera den registrerade om att dennes personuppgifter är föremål för behandling. Information skall lämnas dels när uppgifter om en person samlas in från denne själv, dels när uppgifterna har samlats in från annan källa. I det senare fallet behöver ingen information lämnas, om det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av personuppgifterna i en lag eller någon annan författning eller om det skulle vara omöjligt eller förenat med oproportionerligt stor arbetsinsats att lämna informationen. Information skall också lämnas en gång per kalenderår till var och en som ansöker om det. Rätten att få information skall inte gälla i den

utsträckning det finns särskilda regler om att uppgifterna inte får lämnas ut. Bestämmelser om tystnadsplikt och sekretess har företräde framför rätten för den registrerade att få information om behandling. Regeringen föreslår att dessa bestämmelser i personuppgiftslagen skall gälla för Tullverkets behandling av personuppgifter i den brottsbekämpande verksamheten.

Syftet med bestämmelserna är att göra det möjligt för den registrerade att bevaka sina rättigheter. Bestämmelserna är därför av stor betydelse för skyddet av den enskildes integritet. Den brottsbekämpande verksamheten ger emellertid litet utrymme för att lämna ut information till den registrerade om att uppgifter samlats om denne från annan källa. Sådana uppgifter omfattas oftast av sekretess.

Tullverket bör enligt förslaget emellertid vara skyldigt att, i den mån sekretessbestämmelserna tillåter det, en gång per kalenderår gratis lämna ut information till var och en som ansöker om det huruvida personuppgifter som rör denne behandlats eller inte. Det bör ankomma på Tullverket att pröva om informationen kan lämnas ut.

5.7 Rättelse och sanktioner

Regeringens förslag: Personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse, skadestånd och straff skall gälla för Tullverket vid behandling av personuppgifter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna, med undantag för *Rikspolisstyrelsen*, har antingen tillstyrkt förslaget i denna del eller lämnat det utan erinran. Rikspolisstyrelsen ifrågasätter om det är tillrådligt att göra personuppgiftslagens bestämmelser tillämpliga i detta avseende, då bestämmelsen i viss del av polisens verksamhet visat sig vara svår att tillämpa då det inte alltid är möjligt att säkerställa att de personuppgifter som behandlas automatiserat är korrekta.

Skälen för regeringens förslag: Den personuppgiftsansvarige är enligt 28 § personuppgiftslagen skyldig att på begäran av den registrerade rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Sker rättelse skall tredje man, som uppgiften lämnats ut till, underrättas om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver emellertid inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Personuppgiftslagens regler om rättelse, blockering och utplåning av felaktiga uppgifter samt reglerna om underrättelse därom till tredje man bör gälla även i fråga om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Av personuppgiftslagen följer vidare att den personuppgiftsansvarige skall ersätta den registrerade för den skada och den kränkning av den

personliga integriteten, som en behandling av personuppgifter i strid med lagen har orsakat. Ersättningsskyldighet föreligger, om den registrerade kan visa att det från den personuppgiftsansvariges sida har förekommit en olaglig behandling av den registrerades personuppgifter och denna behandling har skadat eller kränkt honom eller henne. Regeringen föreslår att dessa ur rättssäkerhetssynpunkt viktiga bestämmelser om skadestånd skall gälla även för behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. De svårigheter att säkerställa att personuppgifterna är korrekta som Rikspolisstyrelsen nämner utgör enligt regeringens mening inte skäl att frånta enskilda detta skydd, snarare tvärtom. Regeringen instämmer i promemorians förslag att personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse och skadestånd skall gälla även vid Tullverkets behandling av personuppgifter.

Personuppgiftslagen innehåller också en straffbestämmelse. Enligt 49 § kan den som uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar osann uppgift i information till registrerade, i anmälan till tillsynsmyndigheten eller när tillsynsmyndigheten begär information, behandlar känsliga uppgifter eller uppgifter om brott i strid med lagen, för över personuppgifter till tredje land i strid med personuppgiftslagens bestämmelser eller bryter mot skyldigheten att anmäla behandling av personuppgifter, dömas till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år. I ringa fall döms inte till ansvar. Regeringen föreslår att behandlingen av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet även skall omfattas av personuppgiftslagens straffbestämmelse.

5.8 Säkerhet vid behandlingen och tillsynsmyndighetens befogenheter

<p>Regeringens förslag: Personuppgiftslagens bestämmelser om säkerhet vid behandlingen och tillsynsmyndighetens befogenheter skall gälla även vid behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.</p>

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen till förslaget: I personuppgiftslagen finns bestämmelser om säkerhet vid behandling av personuppgifter. Av dessa regler följer bl.a. att den personuppgiftsansvarige är skyldig att vidta tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda personuppgifterna. Dessa åtgärder skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av de tekniska möjligheter som finns, vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna och hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

Tillsynsmyndigheten får i enskilda fall meddela de närmare föreskrifter om säkerhetsåtgärder som den personuppgiftsansvarige skall vidta. Föreskrifterna får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten skall enligt personuppgiftslagen utöva tillsyn över tillämpningen av personuppgiftslagen. Myndigheten skall ha rätt att på begäran få tillgång till dels personuppgifter som behandlas, dels upplysningar och dokumentation rörande behandlingen och säkerheten vid denna samt tillträde till lokaler som har anknytning till behandlingen. Om tillsynsmyndigheten inte kan få ett tillräckligt underlag för att konstatera att behandlingen av personuppgifter är laglig, skall myndigheten kunna vid vite förbjuda den personuppgiftsansvarige att behandla uppgifterna på annat sätt än att lagra dem.

Regeringen föreslår att personuppgiftslagens bestämmelser om säkerhet vid behandlingen av personuppgifter och tillsynsmyndighetens befogenheter skall vara tillämpliga också på den behandling av uppgifter som sker hos Tullverket.

5.9 Kvarstående brottsmisstankar

Regeringens förslag: Om en förundersökning som gäller ett brott vilket Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot har lagts ned på grund av bristande bevisning, får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast om den misstänkte fortfarande är skäligen misstänkt för brottet och uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt.

Om åtal mot en person har lagts ned eller om denne genom lagakraftvunnen dom har frikänts får uppgifter om brottsmisstanken behandlas endast om förundersökningen tas upp på nytt eller för prövning av särskilt rättsmedel enligt 58 kap. rättegångsbalken.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Industriförbundet* avstyrker förslaget i denna del och anför att någon motsvarande bestämmelse inte finns för polisen samt att behovet, till den del det är befogat, kan tillgodoses genom nuvarande bestämmelser. Vidare i frågasätts förslaget utifrån rättssäkerhetssynpunkt. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen till regeringens förslag: Av personuppgiftslagen framgår att en uppgift inte får bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Detta innebär att uppgifter som behandlas under en förundersökning normalt skall arkiveras när förundersökningen läggs ned. Kvarstående misstankar får inte föras över till misstankeregistret. I förarbetena till polisdatalagen (prop. 1997/98:97 s. 103) konstaterades att polisen i vissa fall kan ha ett berättigat intresse av att fortsätta att behandla uppgifter om den misstänkte. En bestämmelse motsvarande den som här föreslagits i promemorian finns i polisdatalagen och i lagen och behandling av personuppgifter vid skattemyndighetens medverkan i brottsutredningar. Även för Tullverket finns ett behov av att kunna behandla denna typ av personuppgifter. Misstanken kan i vissa fall kvarstå även om förundersökningen har lagts ner, framför allt om beslutet att lägga ned förundersökningen föranletts av att

bevisningen varit bristfällig. För det fall att dessa uppgifter sammanförs med ny information kan det leda till att förundersökningen tas upp på nytt. Uppgifterna i fråga har likheter med uppgifter av underrättelsekaraktär, eftersom det rör en person mot vilken förundersökning inte pågår. Bestämmelserna om underrättsregister är emellertid inte direkt tillämpliga, eftersom personen i fråga är misstänkt för ett konkret brott. Regeringen föreslår därför att lagen skall innehålla bestämmelser om att kvarstående misstankar får behandlas. I likhet med vad som gäller enligt polisdatalagen och lagen om behandling av personuppgifter i skattemyndigheternas brottsutredande verksamhet bör bestämmelserna inte knytas till registerbegreppet.

Behandling av kvarstående misstankar bör tillåtas endast under förutsättning att förundersökningen har lagts ned på grund av bristande bevisning och att en person, enligt förundersökningsledarens bedömning, fortfarande är misstänkt för brott. Detta skulle stå i överensstämmelse med vad som gäller i motsvarande bestämmelser för polisens och skattemyndigheternas verksamheter.

Har förundersökningen i stället lagts ned på den grunden att den misstänkte är oskyldig eller att gärningen inte utgör brott finns normalt inte anledning att ha kvar någon anteckning om att personen alltjämt anses misstänkt. Det kan dock förekomma situationer då sådana uppgifter bör få behandlas. Det kan i undantagsfall bli aktuellt att inleda en ny förundersökning eller ta upp målet på nytt, t.ex. i samband med resning. Regeringen föreslår att en bestämmelse tas in i lagen som tillåter behandling av personuppgifter även i detta fall.

6 Spanings- och underrättelseverksamhet

6.1 Spaningsregister

Regeringens förslag: De bestämmelser som finns i nuvarande lagstiftning gällande spaningsregister förs i stort oförändrade över till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* ställer sig frågande till hur spaningsregister, förundersökningsregister och misstankeregistret förhåller sig till varandra. *Tullverket* anför att bestämmelsen i 12 §, som anger vilka uppgifter ett spaningsregister får innehålla, bör finnas i förordningen i stället för i lagen. Övriga instanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Spaningsverksamheten är operativ och målinriktad. Spaningen sker bl.a. med stöd av information från underrättelseverksamheten och består i spaning och övervakning av personer och transporter. I de fall en konkret brottsmisstanke uppstår används smugglingslagens bestämmelser om straffprocessuella tvångsmedel såsom husrannsakan, beslag och kroppsvisitation.

I Tullverkets operativa brottsbekämpande verksamhet förs ett centralt register till stöd för spanings- och kontrollverksamheten. Ändamålet med detta spaningsregister är att det skall användas för att underlätta tillgången till uppgifter med anknytning till brott som begåtts eller kan antas ha begåtts. Bara uppgifter angående brott som Tullverket har befogenhet att ingripa mot får föras in i registret. Uppgifter som kan hänföras till enskild får föras in i spaningsregistret om den som avses med uppgiften kan misstänkas för att ha begått sådant brott. Registrering får emellertid endast ske om den är av särskild betydelse för brottsbekämpningen. Uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med brott eller hjälpmedel som kan antas ha samband med brott, får registreras i spaningsregistret oavsett att uppgifterna hänförs till en enskild person, vilken det inte finns någon misstanke mot. Regeringen föreslår att de bestämmelser som i dag reglerar spaningsregistret, med vissa redaktionella ändringar, skall föras över till den nya lagen. Bestämmelsen i nuvarande 17 §, som anger att uppgifter från polismyndighet eller polisregister får hämtas med automatisk databehandling till spaningsregistret, skall utgå, då den hänger samman med den numera upphävda datalagen.

När det är fråga om ur integritetssynpunkt känsliga uppgifter, bör det av lagen framgå vilka uppgifter som får registreras i ett spaningsregister. Detta är även i överensstämmelse med vad som gäller beträffande underrättelseregister i polisdatalagen (se prop. 1997/98:97 s. 128) och lagen om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar (se prop. 1998/99:34 s. 53) i vilka lagstiftningar motsvarande bestämmelser finns intagna. Regeringen finner inte att den omständigheten att det här är fråga om spaningsregister kan medföra någon annan bedömning.

Som nämnts i avsnitt 1.4 pågår för närvarande en utredning med uppgift att se över genomförandet av polisregisterlagstiftningen. I uppdraget ingår även att se över polisens allmänna spaningsregister (ASP) och bl.a. föreslå hur detta skall regleras efter den 30 september 2001, då de övergångsbestämmelser som i nuläget reglerar registret upphör att gälla. Tullverket har framfört önskemål om att utvidga spaningsregistrets omfattning. Regeringen finner emellertid att en sådan utvidgning bör föregås av en närmare utredning samt att resultatet av översynen av polisregisterlagstiftningen bör avvaktas, då det som också framhålls av Datainspektionen i dess remissyttrande, är viktigt att Tullverket inte tillåts att behandla personuppgifter automatiserat i vidare utsträckning än vad som gäller för polisen. Regeringen instämmer även i Datainspektionens uppfattning att det finns ett behov av att se över hur de olika register som förs i Tullverkets arbete förhåller sig till varandra. Detta arbete bör emellertid göras samtidigt med att reglerna för Tullverkets spaningsregister ses över.

6.2 Underrättelseregister och underrättelseverksamhet

6.2.1 Allmänt angående underrättelseregister och analysregister

I sitt arbete får Tullverket enligt nu gällande lag använda sig dels av ett för verket gemensamt underrättelseregister, dels av mer begränsade analysregister. Underrättelseregistret skall användas för att få underlag för särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet samt för att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet. I underrättelseregistret får uppgifter föras in som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövats eller kan komma att utövas, och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva den allvarliga brottsligheten. Med allvarlig brottslig verksamhet förstås verksamhet, som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver och som Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot. Vidare får uppgifter om transportmedel eller varor, som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådan verksamhet, registreras även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person, som det inte finns någon misstanke mot. Uppgifterna skall därvid förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot denne.

Enligt den nu gällande lagen får Tullverket även använda sig av analysregister i samband med en särskild undersökning avseende allvarlig brottslig verksamhet. Ett sådant register får användas för att få underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Analysregister får upprättas inom Tullverkets huvudkontor eller inom en tullregion, när en särskild undersökning har inletts och det finns anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas. I ett analysregister får föras in uppgifter, som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna har anknytning till den särskilda undersökningen. Uppgifterna om en enskild person, som det inte finns någon misstanke mot, skall förses med upplysning om detta förhållande.

Underrättelseregistret är gemensamt för Tullverket. Analysregister upprättas för ett särskilt ärende och endast de tjänstemän som arbetat med ärendet har tillgång till de uppgifter som registrerats i analysregistret.

6.2.2 Underrättelseregister

<p>Regeringens förslag: De bestämmelser som finns i den nu gällande lagen angående underrättelseregister förs i stort oförändrade över till den nya lagen.</p>

Promemorians förslag överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* anför att det i promemorians förslag förekommer begreppen underrättelse- och analys-

verksamhet samt att endast underrättelseverksamhet har definierats i lagtexten, varvid ordet analys ingick i den definitionen. *Tullverket* anser att bestämmelsen som anger för vilket ändamål underrättelseregister får inrättas i första hand ändras så att det anges att underrättelseregistret får föras för verkets brottsbekämpande verksamhet, och i andra hand att det anges att sådant register får inrättas för Tullverkets brottsbekämpande underrättelse- och gränskontrollverksamhet. I likhet med vad som anfördes gällande spaningsregistret, menar Tullverket att bestämmelsen om vad registret får innehålla skall finnas i förordningen och inte, som i promemorians förslag, i lagtexten. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de nu gällande reglerna får Tullverket inrätta ett underrättelseregister som ett gemensamt register för Tullverkets underrättelseverksamhet. Underrättelseregistret användas för att få underlag för särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet och för att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet. I underrättelseregistret får uppgifter om enskilda föras in endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövas, eller kan komma att utövas, och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat, eller komma att utöva, den allvarliga brottsliga verksamheten. Uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådan verksamhet får registreras, även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person som det inte finns någon misstanke mot. Uppgifterna skall i detta fall förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot denne person.

Regeringen finner, i likhet med vad Länsrätten i Stockholm föreslagit, att ordet analysverksamhet bör utgå ur det ändamål för vilket underrättelseregister får inrättas. Detta då begreppet analysverksamhet omfattas av underrättelseverksamhet och därför inte behöver anges särskilt.

Tullverket har anført att både verkets underrättelse- och spaningsverksamhet bör få tillgång till underrättelseregistret. Den omständigheten att underrättelseregistret skall inrättas för verkets underrättelseverksamhet hindrar inte att även personal som arbetar med spaningsverksamhet i brottsbekämpande syfte får tillgång till underrättelseregistret.

I promemorian föreslås att underrättelseregistret får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha medverkat i eller kunna komma att medverka i den allvarliga brottsliga verksamheten. Promemorians förslag innebär en utvidgning i förhållande till vad som gäller för polisen i och med att det räcker att personen medverkat i den allvarliga brottsliga verksamheten. Enligt regeringens mening saknas tillräckliga skäl att utvidga denna möjlighet att föra in uppgifter i underrättelseregistret. I likhet med vad som gäller enligt polisdatalagen skall i stället krävas att en person skall vara skäligen misstänkt för att ha utövat eller komma att utöva allvarliga

brottsliga verksamheten personuppgifter för att personuppgifter angående denna skall få föras in i underrättelsesregistret.

Enligt promemorians förslag skall bestämmelsen angående vilka uppgifter som får registreras i underrättelsesregistrets innehåll finnas i lagen. Tullverket framhåller, av samma skäl som gällande spaningsregistret, att regeln i stället bör finnas i förordningen. Regeringen finner, med anledning av de grunder som redovisats ovan gällande spaningsregistret, att bestämmelsen skall finnas i lagen.

6.2.3 Analysregister ersätts av bestämmelser om användning av personuppgifter i underrättelseverksamhet

Regeringens förslag: Bestämmelserna om analysregister utgår. I stället införs bestämmelser vilka medger att Tullverket i underrättelseverksamheten får behandla personuppgifter helt eller delvis automatiserat i särskilda undersökningar. Med underrättelseverksamhet avses verksamhet, som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna *Rikspolisstyrelsen* anför att bestämmelsen bör förtydligas så att det - i likhet med 14 § polisdatalagen - framgår att personuppgifter får även behandlas i underrättelsesregister som förs enligt bestämmelserna om underrättelsesregister i lagförslaget. *Datainspektionen* påpekar att det i en särskild undersökning i underrättelseverksamhet kan bli fråga om att behandla uppgifter om personer som det inte föreligger någon misstanke mot, t.ex. anhöriga eller arbetskamrater. Regeringen har i prop. 1997/98:97 s. 125 uttalat att detta ofrånkomligen innebär ett stort intrång i den personliga integriteten och att det därför är viktigt att tillgången till uppgifterna begränsas till en särskild personkrets. Datainspektionen utgår från att motsvarande begränsning införs på tullområdet. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Underrättelseverksamheten syftar bl.a. till att ta fram underlag som anger vilken inriktning i stort som en verksamhet skall ha, t.ex. spaning gällande narkotika, eller till att initiera konkreta brottsutredningar. Målet är att klargöra om brottslig verksamhet har förekommit, pågår eller kan förutses. Undersökningar som syftar till att klargöra om brott begåtts kan också förekomma inom ramen för en förundersökning. En förundersökning skall enligt 23 kap. rättegångsbalken inledas om det finns anledning att anta att ett konkret brott har begåtts. I övriga fall, då det endast finns anledning att anta att brottslig verksamhet förövats eller kommer att förövas, får undersökningen göras inom ramen för underrättelseverksamheten.

På samma sätt som föreskrivs för polisen och för skattemyndigheterna bör Tullverket ha möjligheter att i underrättelseverksamhet som avser

allvarligt brottslig verksamhet, behandla personuppgifter helt eller delvis automatiserat. Tullverket har i dag denna möjlighet genom bestämmelserna om underrättelseregister och analysregister.

Som Datainspektionen påpekat kan det i ett underrättelseregister bli fråga om att behandla uppgifter om personer som det inte föreligger någon misstanke emot. Detta innebär, på samma sätt som framhållits i prop. 1997/89:97 s. 125, ofrånkomligen ett stort intrång i den personliga integriteten och även i detta fall är det viktigt att tillgången till uppgifterna begränsas till en särskild personkrets.

När de gäller de analysregister som förs motsvarar regleringen i princip vad som gäller för särskilda undersökningar enligt bl.a. polisdatalagen. Analysregister utgör heller inte register i egentlig mening. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna om analysregister ersätts av bestämmelser om behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar i underrättelseverksamheten. Meningen är att Tullverket genom de nya bestämmelserna skall ha samma möjligheter att behandla personuppgifter i särskilda undersökningar, som verket har i dag.

Rikspolisstyrelsen har framhållit att bestämmelserna om användning av personuppgifter i underrättelseverksamhet bör förtydligas så att det klart framgår att personuppgifter som förekommer i underrättelseverksamhet också får behandlas i underrättelseregister. Motsvarande hänvisning finns i polisdatalagen och lagen om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar. Regeringen instämmer i detta påpekande och föreslår att 18 § skall förse med ett stycke som anger att personuppgifter även får behandlas i underrättelseregister.

De allmänna bestämmelserna i den nu föreslagna lagen begränsar inte Tullverkets möjligheter att med hjälp av allmän databehandling behandla uppgifter i underrättelseverksamhet så länge de grundläggande kraven på behandlingen är uppfyllda. På samma sätt som gäller för polisen och skattemyndigheterna, bör Tullverket inte få företa helt eller delvis automatiserade behandlingar av personuppgifter i underrättelseverksamhet i andra fall än då behandlingen sker i särskilda undersökningar, som avser viss allvarlig brottslighet, eller i underrättelseregistret vars innehåll skall kunna utgöra framtida underlag för särskilda undersökningar.

7 Sekretess och utlämnande av uppgifter

7.1 Dagens sekretessbestämmelser

Hantering av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet omfattas av flera olika sekretessbestämmelser. Till skydd för åklagarmyndighetens, polismyndighetens, skattemyndighetens, Tullverkets och Kustbevakningens brottsbekämpande verksamhet gäller enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen sekretess för uppgifter dels under förundersökning i brottmål, dels i verksamheten med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Nämda sekretess gäller endast om det

kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgifterna röjs.

Den enskilde har i de flesta sammanhang rätt att med stöd av 14 kap. 4 § sekretesslagen ta del av uppgifter om sig själv. Denna rätt inskränks emellertid av sekretessbestämmelser. Sekretess gäller till exempel för personuppgifter i de register vilka Tullverket för inom den brottsbekämpande verksamheten. Enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen gäller absolut sekretess för dessa register. Denna absoluta sekretess gäller endast för personuppgifter (jfr RÅ 1982 2:68 II och RÅ 1982 Ab 342). Uppgifter om varor, transporter, företag, brottstrender, m.m. kan således enbart omfattas av sekretess i den mån det kan ske med stöd av 5 kap. 1 § sekretesslagen. Enligt 5 kap. 1 §, andra stycket, sekretesslagen gäller sekretess med ett omvänt skaderekvisit för uppgift som hänför sig till polisens eller skattemyndigheternas underrättelseverksamhet.

Bestämmelserna ovan är utformade för att utgöra ett skydd för det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet. Även den enskilde kan behöva skyddas från att uppgifter om honom lämnas ut. Dessa bestämmelser finns i 7 och 9 kap. sekretesslagen. Sekretesslagens 7 kap. reglerar sekretess med hänsyn främst till skyddet för enskilda personliga förhållanden, medan 9 kap. samma lag avser att skydda enskilda förhållanden av såväl personlig som ekonomisk natur. Enligt den lydelse som 9 kap. 17 § sekretesslagen fick efter en lagändring vilken trädde i kraft den 1 april 1999 gäller sekretessen till skydd för den enskilde för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Före lagändringen innehöll bestämmelsen ett rakt skaderekvisit, dvs. att sekretess gällde om det kunde antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretessen i 9 kap. 17 § gäller bl.a. för förundersökning i brottmål, angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott. Sekretessen gäller även för Tullverkets verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Enligt 9 kap. 18 § sekretesslagen gäller dock inte sekretessen enligt 17 § för vissa beslut, bl.a. åklagares beslut att väcka åtal eller beslut i vissa ärenden, t.ex. i fråga om strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot. Sekretess som gäller enligt 17 § upphör i de flesta fall när uppgift lämnas till domstol med anledning av åtal.

Utöver vad som ovan redovisats finns i 7 kap. 16 § sekretesslagen en bestämmelse som gäller i fråga om samtliga myndigheters verksamheter. I lagrummet anges att sekretess gäller för personuppgift, om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen.

7.2 Sekretess i polisens och skattemyndighetens medverkan vid brottsutredningar

Absolut sekretess gällde tidigare för allmänt kriminalregister samt register som förs enligt lagen (1965:94) om polisregister m.m. för uppgift

som har tillförts registret. Efter en ändring i april 1999 av 7 kap. 17 § sekretesslagen, gäller absolut sekretess endast vad gäller polisens register för belastningsregistret. Sekretessen vad gäller dessa register har således lättats upp och de uppgifter som finns i registren, med undantag från belastningsregistret, omfattas i stället av bestämmelserna i 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen.

Av propositionen 1997/98:97 (s. 64 ff) framgår att motiveringen till denna ändring var att regeringen ansåg det viktigt att offentlighetsprincipen i detta sammanhang inte inskränks mer än vad som kan anses nödvändigt med hänsyn t.ex. till enskildas personliga och ekonomiska förhållanden, och till att brott skall förebyggas och beivras. Regeringen ansåg att det bör finnas en rimlig möjlighet att kontrollera att registrering inte bedrivs i strid mot regeringsformens bestämmelser, eller andra bestämmelser vilka gäller för registren. Den enskilde har emellertid även ett intresse av att kunna kontrollera att uppgifter om den egna personen inte registreras på ett otillbörligt sätt. Vidare menade regeringen att den absoluta sekretessen även riskerade medföra att förtroendet för polisens verksamhet skadades då det för allmänhetens förtroende var viktigt att det fanns möjligheter att få tillräcklig insyn i och kontroll av de register som förs. Den absoluta sekretessen borde därför i fortsättningen gälla endast undantagsvis, och då bara för belastningsregistret. Regeringen fann således att det sammantaget inte fanns tillräckligt tungt vägande skäl för att omgärda övriga uppgifter i polisens register med absolut sekretess.

Anledningen till att absolut sekretess behövs för belastningsregistret var bl.a. att den sekretess, som ändå måste gälla till skydd för den enskilde, skulle medföra att uppgifter från belastningsregistret i princip aldrig skulle kunna lämnas ut. Att avskaffa den absoluta sekretessen för belastningsregister skulle därför närmast vara en illusion. Vidare skulle ett upphävande av den absoluta sekretessen medföra att polisen vid en begäran att få ut uppgifter från registret måste göra en prövning i varje enskilt fall. Förekommer inte den person som förfrågan gäller i registret måste detta i regel framgå av avslagsbeslutet. Detta skulle då innebära att t.ex. arbetsgivare och hyresvärdar kan få reda på om den tilltänkte arbetstagaren eller hyresgästen förekommer i belastningsregistret. En sådan möjlighet skulle inte vara tillfredsställande, då det bl.a. riskerar att försvåra för den straffades återanpassning till samhället. Regeringen fann vid en sammantagen bedömning att det för uppgifter i belastningsregister även i fortsättningen skall råda absolut sekretess.

För uppgifter som behandlas vid skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar gäller sekretess enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen med ett omvänt skaderekvisit.

7.3 Ändringar i sekretesslagen

Regeringens förslag: Den absoluta sekretessen för uppgifter i Tullverkets register i den brottsutredande verksamheten avskaffas. Uppgifterna skall i stället omfattas av sekretessen i 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen.

För uppgifter som behandlas i Tullverkets brottsutredande verksamhet skall sekretess till förmån för den enskilde gälla med ett omvänt skaderekvisit.

För uppgifter som förekommer i underrättelseverksamhet skall sekretess med ett omvänt skaderekvisit gälla även till skydd för Tullverkets brottsutredande verksamhet.

Promemorians förslag skiljer sig från regeringens förslag endast på det sättet att den i promemorian föreslagna övergångsbestämmelsen i punkten två tagits bort.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* invänder att punkten 2 i den föreslagna övergångsbestämmelsen till sekretesslagen, vilken anger att den äldre bestämmelsen skall gälla för uppgifter som före ikraftträdandet förts in i register som omfattas av bestämmelsen, riskerar att vålla tillämpningsproblem. Vidare anføres att sekretessbestämmelsernas innebörd bör analyseras närmare. Frågan ställs om det t.ex. föreligger sekretess för spaningsregistret till skydd för det allmänna. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen till regeringens förslag: Som framgår ovan gäller i dag olika sekretess för uppgifter om brott och brottsmisstankar beroende på om de finns i ett av Tullverkets register eller om de i övrigt förekommer i verksamheten. Skriftliga uppgifter eller uppgifter som i övrigt hanteras utan datorers hjälp får inte lämnas ut om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men. Personuppgifter i underrättelsesregistret, analysregister eller spaningsregistret däremot får inte lämnas till andra än särskilt uppräknade myndigheter och inte heller för andra ändamål än de uppräknade. Detta gäller oavsett om det skulle skada verksamheten eller någon enskild

Frågan är om det är motiverat med en sådan uppdelning mellan uppgifter som förekommer i register och övriga personuppgifter som förekommer i verksamheten. Uppgifter som finns i datoriserade register kan hämtas fram, sammanställas och länkas på ett mycket snabbare och effektivare sätt än uppgifter som finns i den manuella hanteringen. Detta gör visserligen att uppgifter i register blir känsligare med hänsyn både till verksamheten och till skyddet för den enskilde, eftersom de är mer lättillgängliga. Regeringen har emellertid i prop. 1997/98:97 (s. 66 f) understrukit vikten av att offentlighetsprincipen inte inskränks mer än vad som kan anses nödvändigt med hänsyn t.ex. till enskilds personliga förhållanden och till att brott skall kunna förebyggas och beivras. Regeringen uttalade även i sammanhanget att den absoluta sekretessen skall behållas för uppgifter i belastningsregister och vad gäller övriga

register bör sekretess med ett omvänt skaderekvisit gälla. Genom denna ändringen av sekretesslagen 9 kap. 17 § har sekretessen med hänsyn till skyddet för de enskilda stärkts generellt. Detta gäller således även för de personuppgifter som förekommer inom Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Med anledning av vad som anförts ovan föreslås därför att 7 kap. 17 § i sekretesslagen ändras så att den absoluta sekretessen inte längre skall gälla för de register som förs inom Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. De personuppgifter som finns i registren kommer i stället att skyddas av bestämmelserna i 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen.

Som också påpekats av Datainspektionen, finner regeringen att den i promemorian föreslagna övergångsbestämmelsen till ändringen i sekretesslagen, andra punkten, riskerar att vålla tillämpningsproblem varför denna tas bort i regeringens förslag till lagtext.

Uppgifter i spaningsverksamhet skyddas med avseende på det allmännas intresse av att förebygga och beivra brott av sekretessen i 5 kap. 1 § andra stycket sekretesslagen. Bestämmelsen anger att uppgifter får inte lämnas ut om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. För underrättelseverksamhet föreslås emellertid i detta lagförslag att ett starkare sekretesskydd skall gälla. Enligt regeringens förslag får dessa uppgifter bara röjas om det står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärden motverkas eller att den framtida verksamheten skadas. Regeringen finner att det är motiverat med ett starkare sekretesskydd vad gäller underrättelseverksamhet.

7.4 Utlämnande av uppgifter

Regeringens förslag: Särskilda bestämmelser om när uppgifter får lämnas ut införs endast i fråga om utlämnande för framställning av rättsstatistik och utlämnande av uppgifter till utlandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I fråga om att lämna ut uppgifter till utländska myndigheter och mellanfolkliga organisationer finns särskilda inskränkningar. Enligt 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen får uppgifter för vilka sekretess gäller inte röjas för en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation annat än om utlämnandet sker i enlighet med en särskild föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart, att det är förenligt med svenska myndigheters intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen. Regeringen finner att bestämmelsen om utlämnande av uppgift bör innehålla en hänvisning till ovan nämnda bestämmelse i sekretesslagen.

I den lagstiftning som gäller i dag regleras förutsättningarna för att lämna ut uppgifter ur registren. Tanken bakom bestämmelsen om utlämnande är att främst tillsynsmyndigheterna skall ha erforderlig tillgång till uppgifter för sin tillsyn. Stadgandet om utlämnande av uppgifter ger inte någon rätt för den enskilde att få ut uppgifter ur registren. I dag gällande regler om utlämnande av personuppgifter skall ses mot bakgrund av att Tullverkets register i brottsbekämpande verksamhet, som framgår av avsnitt 5.3, omfattas av absolut sekretess. Regeringen föreslår att bestämmelsen, som en följd av att den absoluta sekretessen upphör, skall utgå till den del den avser utlämnande till kontrollmyndighet.

En bestämmelse om utlämnande av uppgifter skulle i och för sig vara klagörande när det gäller utlämnandet av uppgifter mellan myndigheter. I de flesta fall är emellertid sekretesslagens bestämmelser tillräckliga för att uppgifter skall kunna lämnas ut till de myndigheter som kan behöva dem i sin verksamhet. Inte heller polisdatlagen eller lagen om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar innehåller några särskilda regler för utlämnande av uppgifter i dessa fall (se prop. 1998/99:34, s. 44). Något behov av att ta in en bestämmelse om utlämnande av uppgifter mellan myndigheter bedöms därför inte heller som nödvändig i lagen om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Sekretesslagens regler är emellertid inte tillräckliga för att tillgodose utlämnande av uppgifter till rättsstatistiken. Bestämmelser om att uppgifter skall lämnas ut till den myndighet som har hand om rättsstatistiken behövs därför. Regeringen föreslår att sådana regler införs. Vidare föreslår regeringen att lagens bestämmelser skall medge att utlämnande sker till myndigheter i andra länder eller till mellanstatliga organisationer i enlighet med vad Sverige åtagit sig i en konvention eller annan internationell överenskommelse. Ett sådant utlämnande kan ske även om sekretess skulle gälla för dessa uppgifter. På tullområdet finns i dag ett omfattande internationellt utbyte av information i den brottsbekämpande verksamheten. Den föreslagna regeln innebär att det finns ett bemyndigande för Tullverket att lämna ut uppgifter till berörda myndigheter i andra länder. Se även prop. 1999/2000:122 med förslag till Lag om Internationellt tullsamarbete, s. 36 ff.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har anfört att rådet uppfattar vad som sägs i promemorians kommentar till den föreslagna bestämmelsen, som att BRÅ i framtiden kan hämta information angående brottsstatistik direkt från Tullverket och inte bara, som sker i dagsläget, från polisen och åklagarmyndigheten. Regeringen vill här anmärka att någon sådan ändring inte var avsedd. Frågan om var officiell statistik får hämtas regleras i förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik. Av 3 punkten i bilagan till nämnda lag framgår att BRÅ skall hämta uppgifter till brottstatistikregistret och till register för lagförda personer från Rikspolisstyrelsens personregister, Riksåklagarens personregister eller aviseringsregistret.

Regeringens förslag: De bestämmelser om gallring som i dag gäller enligt 20, 21 och 23 §§ lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet överförs till den nya lagen. Vidare införs en bestämmelse om att personuppgifter i underrättelseverksamhet skall gallras senast ett år efter det att beslutet om behandlingen av personuppgifter fattades. Regeln förses med undantaget att om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas, får uppgifterna behandlas under längre tid. Vidare införs en bestämmelse som tillåter regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna *Tullverket* vill att gallringstiden för uppgifter i underrättelseregistret skall vara minst fem år, då verket anser det nödvändigt att ha tillgång till den informationsbank som har byggts upp under längre tid än tre år. Övriga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Beträffande personuppgifter gäller enligt personuppgiftslagen att dessa inte skall bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Personuppgifter får emellertid bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål. Bestämmelserna i personuppgiftslagen hindrar inte att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial tas om hand av en arkivmyndighet. Genom arkivlagen (1990:782) är myndigheterna som huvudregel ålagda att bevara allmänna handlingar.

I fråga om personuppgifter vilka Tullverket behandlar i förundersökningar gäller att dessa bör gallras på samma sätt som uppgifter vilka behandlas manuellt. Detta medför att arkivlagens regler blir tillämpliga i dessa fall, varför några särskilda regler inte erfordras. Enligt arkivlagen kan en myndighet inte själv avgöra vad som skall gallras ur dess arkiv. Allmänna handlingar hos myndigheten får i detta fall endast gallras i enlighet med föreskrifter eller beslut av Riksarkivet.

Beträffande gallring gäller enligt den nu gällande lagen om register i Tullverket brottsbekämpande verksamhet, att uppgifter om en person i ett register skall gallras när de inte längre behövs för registrets ändamål. Uppgifterna skall senast gallras vid den tidpunkt, vilken anges i de särskilda bestämmelserna vad gäller gallring i respektive register som regleras i lagen. Enligt den nu gällande lagen gäller att uppgifter i underrättelseregister skall gallras senast efter tre år. Tullverket har invänt att man vill att denna tid förlängs till fem år. För polisens och skattemyndighetens motsvarande register gäller en gallringstid på tre år. Regeringen anser inte att tillräckliga skäl för att ändra gallringstiden för Tullverkets underrättelseregister har framkommit vid denna översyn.

Regeringen föreslår därför att reglerna överförs i stort sett oförändrade till den nya lagen. Regeringens förslag överensstämmer således med promemorians i denna del.

Regeringen föreslår vidare att det skall införas en bestämmelse vilken anger att personuppgifter i underrättelseverksamhet skall gallras senast ett år efter det att beslutet om behandlingen av personuppgifter fattades. Denna regel bör förses med det undantaget att om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas, får uppgifterna behandlas under längre tid. Förslaget är i överensstämmelse med vad som gäller gallring av personuppgifter i underrättelseverksamhet hos polisen och skattemyndigheterna.

Tullverket behandlar i sin brottsbekämpande verksamhet uppgifter som i många fall är integritetskänsliga. Det intresse som finns för att bevara dessa uppgifter för t.ex. forskningsändamål står i konflikt med intresset av att gallra uppgifterna med hänsyn till den personliga integriteten. I vissa fall kan det finnas ett särskilt behov av att bevara uppgifter för forskningsändamål vilket väger tyngre än intresset av att gallra uppgifterna för att bevaka integritetsintresset. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför ges ett bemyndigande att tillåta undantag från gallringsskyldigheten.

9 Överklagande

Regeringens förslag: Tullverkets beslut om rättelse får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Promemorians förslag överensstämmer i stort med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* anför att det är olämpligt att det beroende på vilket beslut som man önskar överklaga gäller olika regler om överklagande. För att undvika sådana problem bör en uttrycklig överklagandebestämmelse införas med avseende på beslut enligt personuppgiftslagen. Övriga remissinstanser har antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna lagen innehåller endast de särbestämmelser som är motiverade och hänvisar därutöver till personuppgiftslagen. Endast i fråga om beslut om rättelse föreslås särbestämmelser i lagen. Tullverkets beslut angående rättelse av personuppgifter bör kunna överklagas. Regeringen föreslår att bestämmelser angående detta införs. Sådana särskilda fullföljdsbestämmelser finns även vad gäller skattemyndigheternas beslut om rättelse, se närmare, prop. 1998/99:34 s. 57. Beslut om rättelse överklagas till allmän förvaltningsdomstol. För överklagande till kammarrätten bör prövningstillstånd krävas.

För övriga beslut som rör behandlingen av personuppgifter gäller personuppgiftslagens regler. Någon särskild bestämmelse om hur beslut

av en myndighet som är personuppgiftsansvarig skall överklagas finns emellertid inte i personuppgiftslagen. Om en enskild lämnat in en ansökan att få ut information enligt 26 § personuppgiftslagen och den enskilde vill överklaga ett beslut som går emot honom och som tagits med anledning av ansökan, är överklagande bestämmelsen i 22a § förvaltningslagen (1986:223) tillämpliga. För övriga beslut om att avslå en enskilds begäran om att få ut uppgifter finns bestämmelser om fullföljd i sekretesslagen. Härutöver finns bestämmelser om överklagande av Tullverkets beslut, i de fall det saknas andra särskilda bestämmelser om överklagande, i 35 § verksförordningen (1995:1322).

Frågan om ett eventuellt införande av en ny överklagandebestämmelse i personuppgiftslagen ryms inte inom ramen för detta lagstiftningsärende.

10 Kostnader

Den föreslagna lagen utgör en modernisering av den nu gällande lagen (1997:1058) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Denna utveckling av lagstiftningen på området sker i enlighet med vad som gjorts i motsvarande lagstiftningar för polisen i polisdatalagen (1998:622) och för skattemyndigheternas verksamhet i lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar. De nu föreslagna ändringarna är menade att underlätta för Tullverket vad gäller behandling av personuppgifter i verkets brottsbekämpande verksamhet. Lagförslaget medför inte några ytterligare kostnader.

11 Författningskommentarer

11.1 Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsutredande verksamhet

1 §

Bestämmelsen anger lagens tillämpningsområde.

Utanför lagens tillämpningsområde faller behandling av personuppgifter i samband med Tullverkets verksamhet med att uppbära skatter och tullar samt interna, administrativa åtgärder som kan förekomma inom Tullverket.

Av andra stycket framgår att manuell behandling som inte sker i viss angiven form också faller utanför lagens tillämpningsområde.

2 §

Bestämmelsen motsvarar 4 § i den nuvarande lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

3 §

Bestämmelsen anger ändamålet för användning av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Enligt bestämmelsen får personuppgifter behandlas i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet i den utsträckning som behövs för att Tullverket skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. En andra mening har tagits med för att klargöra att den behandling av personuppgifter som sker med anledning av internationella avtal om samarbete ingår.

Med stöd av denna bestämmelse får personuppgifter behandlas i förundersökningar och i tullmålsjournalen. Behandlingen av uppgifter i tullmålsjournalen kommer även att regleras i en förordning. En förundersökning skall inledas så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats.

4 §

Tullverket skall vara personuppgiftsansvarig för de behandlingar av personuppgifter som utförs enligt lagen. Detta följer i och för sig av personuppgiftslagens regler. Regeringen har emellertid valt att ta med denna regel för klarhetens skull.

5 §

Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 3 § i nuvarande lag om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

6 §

Här hänvisas till vad som sagts i avsnitt 7.4.

7 §

Bestämmelsen motsvarar 18 § andra stycket i lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

8 §

Regeringen bemyndigas i denna paragraf att föreskriva att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än de som avses i 5 och 6 §§.

9 §

Bestämmelse om rättelse finns i 28 § personuppgiftslagen (1998:204) och i bestämmelsen om skadestånd i 48 §.

10 §

Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 6 § i den nuvarande lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Se vidare avsnitt 6.2.2.

11 §

Bestämmelsen motsvarar 5 § i den nuvarande lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

12 §

Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 11 § i den nuvarande lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

13 §

Bestämmelsen innehåller den närmare regleringen av vilka personuppgifter som får registreras i ett underrättelseregister. En bestämmelse med i stort motsvarande innehåll finns i den nuvarande förordningen (1997:1064) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

14 - 16 §§

Bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll 14 - 16 §§ i den nuvarande lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

17 §

Bestämmelsen innehåller en närmare reglering av vilka personuppgifter som får registreras. En bestämmelse med i stort motsvarande innehåll finns i 11 § i den nuvarande förordningen (1997:1064) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

18 §

Av bestämmelsens första stycke framgår de förutsättningar som skall gälla för att Tullverket i en särskild undersökning inom underrättelseverksamheten skall få göra en automatiserad analys av personuppgifter. Personuppgifter får endast behandlas automatiserat i särskilda undersökningar. Vidare krävs att det är fråga om allvarlig brottslig verksamhet.

Personuppgiftslagens bestämmelser om behandling av personuppgifter är tillämpliga även vid behandling i en särskild undersökning. Detta innebär att en automatiserad behandling av personuppgifter endast får innehålla de personuppgifter som är nödvändiga för undersökningen. Någon annan begränsning finns inte. Detta innebär att även uppgifter om personer som inte är misstänkta, t.ex. vittnen och andra personer med anknytning till utredningen, får behandlas. Av andra stycket framgår att sådana bestämmelser måste föras med en upplysning om att den ifrågavarande personen inte är misstänkt.

19 §

Ett beslut att inleda automatiserad behandling i en särskild undersökning skall, förutom uppgift om ändamålet med behandlingen, innehålla de villkor som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Det kan t.ex. gälla frågor om hur informationen skall få inhämtas till undersökningen och hur ofta och på vilket sätt arbetet skall avrapporteras och vilka personer, som skall arbeta med undersökningen.

Av andra stycket framgår att Tullverket skall föra en förteckning över besluten. En sådan förteckning underlättar bl.a. kontrollen och tillsynen av behandlingen av personuppgifter.

20 §

Av denna lag och personuppgiftslagens allmänna bestämmelser följer att Tullverket kan behandla personuppgifter automatiserat i förundersökningar. Läggs förundersökningen ner utan att åtal väckts skall uppgifterna gallras, om de inte av andra skäl skall bevaras för framtiden. I fall där en förundersökning läggs ned på grund av bristande bevisning men personen -- enligt förundersökningsledarens bedömning -- fortfarande är misstänkt för brottet får uppgiften om att personen är misstänkt behandlas, om uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt. Endast sådana uppgifter som behövs för att det nu nämnda ändamålet skall kunna tillgodoses får således behandlas.

Uppgifter om kvarstående misstankar får vidare behandlas för arkivering. Detta innebär att uppgifter om kvarstående misstankar får lagras hos Tullverket endast i ett passivt register eller liknande som inte används i verksamheten.

I nuvarande lagstiftning saknas bestämmelser vilka medger registrering av misstankar som kvarstår efter det att förundersökningar har lagts ner.

21 §

Bestämmelsen reglerar i vilka fall automatiserad behandling av personuppgifter är tillåten i de fall där åtal lagts ned eller personen frikänts genom en lagakraftvunnen dom.

22 §

Bestämmelserna i 20 -- 23 §§ i nuvarande lag om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet har förts över. Tillägg har gjorts bl.a. med anledning av att den nuvarande lagen även reglerar behandling av personuppgifter i förundersökningar. Uppgifter i förundersökning skall gallras enligt arkivlagens regler. Vidare har en särskild bestämmelse tagits in vad gäller gallring av personuppgifter som förekommer i underrättelseverksamhet utan att ingå i underrättelseregistret.

23 §

Bestämmelsen kommenteras närmare under avsnitt 8.

24 §

Bestämmelsen motsvarar 24 § i nuvarande lag om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

25 §

Regeringen ges genom bestämmelsen behörighet att meddela närmare föreskrifter angående behandlingen av personuppgifter.

26 §

Det stora flertalet av de beslut vilka fattas i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och som gäller behandling av personuppgifter enligt denna lag är interna eller administrativa. Som exempel kan nämnas beslut om behandling av personuppgifter i underrättelseverksamhet. Administrativa beslut fattas vid inrättandet av alla typer av register.

Vid beslut om rättelse enligt 8 § berörs emellertid enskilda direkt. I denna bestämmelse föreskrivs att talan mot sådana beslut skall föras vid allmän förvaltningsdomstol.

11.2 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen

5 kap.

1 §

Paragrafen reglerar sekretess för att skydda bl.a. förebyggande och beivrande av brott. Med anledning av att den absoluta registersekretessen i 7 kap. 17 § sekretesslagen föreslås upphöra för de register som förs i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet innebär ändringen i andra stycket att den sekretess som gäller för polismyndighetens och skattemyndighetens underrättelseverksamhet även skall gälla för sådan verksamhet hos Tullverket. Med underrättelseverksamhet avses i detta sammanhang Tullverkets arbete som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning (jfr 2 § i lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet).

7 kap.

17 §

Ändringen, som behandlas i avsnitt 5, innebär att den absoluta sekretess som i dag gäller för de register som förs inom Tullverkets brottsbekämpande verksamhet upphör.

9 kap.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess för uppgifter i förundersökningar m.m. till skydd för enskildas intressen.

Sammanfattning

I promemorian presenteras ett förslag till en ny lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Denna lagstiftning är tänkt att ersätta den nu gällande lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Anledningen till att lagstiftningens namn ändras är att lagen i fortsättningen kommer att avse all automatiserad databehandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och inte, som tidigare, enbart behandling av personuppgifter i Tullverkets register inom nämnda område. Målsättningen för den nya lagen är på samma sätt som för den nu gällande, att se till att Tullverket i sitt brottsbekämpande arbete har tillgång till ändamålsenliga och effektiva arbetsmetoder samt väl fungerande verktyg för arbetet med att förhindra, utreda och beivra brott. Tanken bakom den nya lagen är vidare att företa de ändringar som är erforderliga för att anpassa lagstiftningen till personuppgiftslagen (1998:204) och övriga lagstiftningar på angränsande områden, framförallt polisdatalagen (1998:622). Lagförslaget utgör således en modernisering av den äldre lagstiftningen och medför inte någon mer betydande ändring i sak.

I det brottsbekämpande arbetet är Tullverkets och polisens verksamhet likartad och man använder sig av i stort sett samma arbetsmetoder. Lagstiftningen på området bör därför ge Tullverket och polisen i stort sett samma möjligheter och begränsningar att behandla personuppgifter med datorteknik. Även skattemyndighetens brottsutredande verksamhet är likartad. Gemensamt för lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar och polisdatalagen är att nämnda lagar gäller utöver personuppgiftslagen. Detta innebär att lagstiftningarna bygger på personuppgiftslagen och innehåller endast de särbestämmelser som är nödvändiga för polisens respektive skattemyndighetens brottsbekämpande verksamheter. Samma ordning bör även gälla för den nya lagen om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Bestämmelserna om analysregister bör enligt förslaget utgå. I stället föreslås bestämmelser vilka reglerar Tullverkets möjligheter att behandla personuppgifter i underrättelseverksamheten. Reglerna är i övrigt i stort oförändrade vad gäller behandlingen av personuppgifter i Tullverkets underrättelseverksamhet och spaningsverksamhet.

Den absoluta sekretessen som gäller enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) beträffande personuppgifter i register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet föreslås bli avskaffad. Den enskilde får därmed en principiell rätt att ta del av uppgifter om sig själv. Denna rätt kan naturligtvis vara inskränkt av andra bestämmelser i sekretesslagen, t.ex. bestämmelsen i 5 kap. 1 § som bl.a. behandlar sekretess i Tullverkets verksamhet med att förebygga, uppbygga, utreda eller beivra brott.

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204) vid behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Med brottsbekämpande verksamhet avses åtgärder inom verksamhetsområdena gränsskydd, analys och brottsutredning för

1. underrättelse, spaning och utredning av brott vilka Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot, samt
2. förebyggande av brott som avses i 1.

Lagen gäller endast om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i Tullverkets underrättelseregister, spaningsregister eller annan strukturerad samling av personuppgifter, vilka är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

underrättelseverksamhet: verksamhet inom Tullverket som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken eller lagen (2000:000) om straff för smuggling.

allvarlig brottslig verksamhet: verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver och som Tullverket enligt lag eller förordning har befogenhet att ingripa mot.

särskild undersökning: en undersökning i underrättelseverksamhet som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott.

I övrigt har uttryck som används i denna lag den innebörd som anges i personuppgiftslagen (1998:204).

Personuppgiftsansvarig

3 § Tullverket är personuppgiftsansvarigt för den behandling av personuppgifter som verket utför med stöd av denna lag.

Behandling av känsliga personuppgifter

Bilaga 2

4 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fack-förening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får uppgifterna kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket, om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Uppgifter som avses i första stycket får inte användas som sökbegrepp.

Utlämnande av uppgifter

5 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistik skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

6 § Uppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation

1. i enlighet med rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan de förra och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen, eller

2. om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt eller annars är förpliktigad att följa.

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än vad som sägs i 5 och 6 §§.

Rättelse och skadestånd

8 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

BESTÄMMELSER OM REGISTER OCH ANNAN AUTOMATISERAD BEHANDLING

Underrättelseregistret

Ändamål

9 § Tullverket får inrätta ett underrättelseregister för verkets underrättelse- och analysverksamhet.

10 § Underrättelseregistret får föras endast för att

1. ge underlag för beslut om särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet, eller

2. för att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet.

11 § Underrättelseregistret får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövats eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha medverkat i eller kunna komma att medverka i den allvarliga brottsliga verksamheten.

Uppgifter om transportmedel eller varor, som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet, får registreras även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person, som det inte finns någon misstanke mot. Detsamma gäller vid registrering av uppgifter om hjälpmedel, som kan antas ha använts i samband med allvarlig brottslig verksamhet. Uppgifterna skall i båda fallen förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot den enskilde person som de berör.

12 § Underrättelseregistret får om förutsättningarna för registrering enligt 11 § är uppfyllda innehålla följande uppgifter om en enskild person:

1. upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet,
2. identifieringsuppgifter, arbetsplats och yrke,
3. uppgifter om särskilda bestående fysiska kännetecken,
4. de omständigheter och händelser som ger anledning att anta att den registrerade utövat eller kan komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet,
5. uppgifter om varor, brottshjälpmedel och transportmedel,
6. ärendenummer,
7. hänvisning till en särskild undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas och till register som förs av polis-, eller skattemyndighet eller Tullverket i vilket uppgifter om den registrerade förekommer, och
8. varning om att personen tidigare varit beväpnad, våldsam eller flyktbenägen.

Spaningsregistret

Ändamål

13 § Tullverket får föra ett spaningsregister för verkets spanings- och kontrollverksamhet.

14 § Spaningsregistret får användas för att underlätta tillgången till uppgifter med anknytning till brott som begåtts eller kan antas ha begåtts och som Tullverket har befogenhet att ingripa mot.

Innehåll

15 § Uppgifter som kan hänföras till en enskild person får föras in i spaningsregistret endast om den som avses med uppgiften kan misstänkas

för att ha begått brott som avses i 14 § och om registreringen är av särskild betydelse för brottsbekämpningen.

Uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med brott som avses i 14 § eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådant brott får registreras, även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person som det inte finns någon misstanke mot. Uppgifterna skall därvid förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot denne.

16 § Ett spaningsregister får om förutsättningarna för registrering enligt 15 § är uppfyllda innehålla följande uppgifter om en enskild person:

1. upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet,
2. identifieringsuppgifter, arbetsplats och yrke,
3. uppgifter om särskilda bestående fysiska kännetecken,
4. de omständigheter och händelser som ger upphov till misstanke om brott som Tullverket har befogenhet att ingripa mot,
5. uppgifter om varor, brotts hjälpmedel och transportmedel,
6. ärendenummer,
7. hänvisning till en särskild undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas och till register som förs av polis- eller skattemyndighet eller Tullverket i vilket uppgifter om den registrerade förekommer, och
8. varning om att personen tidigare varit beväpnad, våldsam eller flyktbenägen.

Övrig automatiserad behandling av personuppgifter

Underrättelseverksamhet

17 § I Tullverkets underrättelseverksamhet får personuppgifter behandlas automatiserat endast om

1. en särskild undersökning har inletts, och
2. det finns anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas.

Uppgifter om en enskild person, som det inte finns någon misstanke mot, skall förses med upplysning om detta förhållande.

18 § Tullverkets beslut om sådan automatiserad behandling av personuppgifter som avses i 17 § skall innehålla uppgift om ändamålet med behandlingen och de villkor i övrigt som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet.

Tullverket skall föra en förteckning över beslut som avses i första stycket.

Uppgifter om kvarstående misstankar

Bilaga 2

19 § Om en förundersökning mot en person har lagts ned på grund av bristande bevisning får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast om

1. den misstänkte enligt förundersökningsledarens bedömning fortfarande är skäligen misstänkt för brottet, och
2. uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt.

20 § Om åtal mot en person har lagts ned eller om denne genom lagakraftvunnen dom har frikänts, får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast

1. om förundersökningen tas upp på nytt, eller
2. för prövning av särskilt rättsmedel enligt 58 kap. rättegångsbalken.

Gallring

21 § Uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål skall gallras, om inte annat anges i andra – fjärde styckena. Detta gäller dock inte uppgifter i en förundersökning.

Uppgifter i ett underrättelseregister om en registrerad person skall gallras senast tre år efter det att registret senast tillfördes uppgifter om att dessa personer skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller kunna komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet. Om en särskild undersökning av den registrerade personen har inletts, behöver uppgifterna dock inte gallras förrän undersökningen har avslutats.

Uppgifter som behandlas enligt 17 § skall gallras senast ett år efter det att beslutet om behandlingen av personuppgifter fattades. Om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas, får uppgifterna dock behandlas under längre tid.

Uppgifterna i ett spaningsregister skall gallras senast när

1. misstanke som antecknats inte längre finns mot den registrerade, eller
2. domstol har meddelat dom eller beslut som har vunnit laga kraft, eller strafföreläggande har godkänts i anledning av misstanken och det inte finns någon misstanke mot den registrerade om annat brott som får föras in i registret.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Särskilda bestämmelser

23 § Om någon som i tjänsten tar befattning med en personuppgift och finner anledning att anta att uppgiften är oriktig, skall han genast anmäla detta till Tullverket.

Överklagande

Bilaga 2

24 § Tullverkets beslut om rättelse enligt 8 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001, då lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet upphör att gälla.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 §, 7 kap. 17 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***5 kap.****1 §**

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderlagen (1990:1342) eller efterlevnaden av 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Det samma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Det samma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar *samt sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (2001:000) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.*

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom

exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

7 kap. 17 §¹

Sekretess gäller för uppgift som har tillförts register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i den lagen och i säkerhets-skyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

Sekretess gäller också i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register som förs enligt lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i nämnda lag eller i förordning som har stöd i den lagen.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket i högst sjuttio år.

Föreskrifterna i 14 kap. gäller inte i fråga om sekretessen enligt denna paragraf.

9 kap. 17 §²

Sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål
2. i angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),
4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Statens kriminaltekniska laboratoriums, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,
5. i Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,
6. i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:622) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
7. i register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,

¹ Senaste lydelse 1998:624.

² Senaste lydelse 1999:407.

8. i register som förs av Riksskatteverket enligt lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar eller som annars behandlas där med stöd av samma lag, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622) och lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622), lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar *och i lagen (2001:000) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.*

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001.

2. Vid tillämpningen av 7 kap. 17 § skall den äldre bestämmelsen gälla för uppgifter som före ikraftträdandet förts in i register som omfattas av bestämmelsen.

1.3 Förslag till lag om ändring i tullregisterlagen (1990:137) Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 § i tullregisterlagen (1990:137) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

För de ändamål som anges i 2 § får Tullverket föra ett tullregister med hjälp av automatiserad databehandling.

Bestämmelserna i denna lag gäller inte de register som Tullverket för med stöd av lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och inte heller register som regleras i annan lag eller förordning.

Bestämmelserna i denna lag gäller inte de register som Tullverket för med stöd av *lagen (2001:000) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och inte heller register som regleras i annan lag eller förordning.*

Bestämmelser om förfarandet vid import och export finns i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och i tullagen (1994:1550).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001.

¹ Senaste lydelse 1999:418.

Förteckning över remissinstanser

Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Kustbevakningen, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Statens Jordbruksverk, Tullverket, Riksskatteverket, Diskrimineringsombudsmannen, Kommerskollegium, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Riksarkivet, Industriförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges Redareförening, Svensk Handel, Svenska Åkeriförbundet, Svenska Arbetsgivarföreningen (SAF), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Transportindustriförbundet och Tull-Kust

LO har bifogat yttrande från Svenska Transportarbetarförbundet.